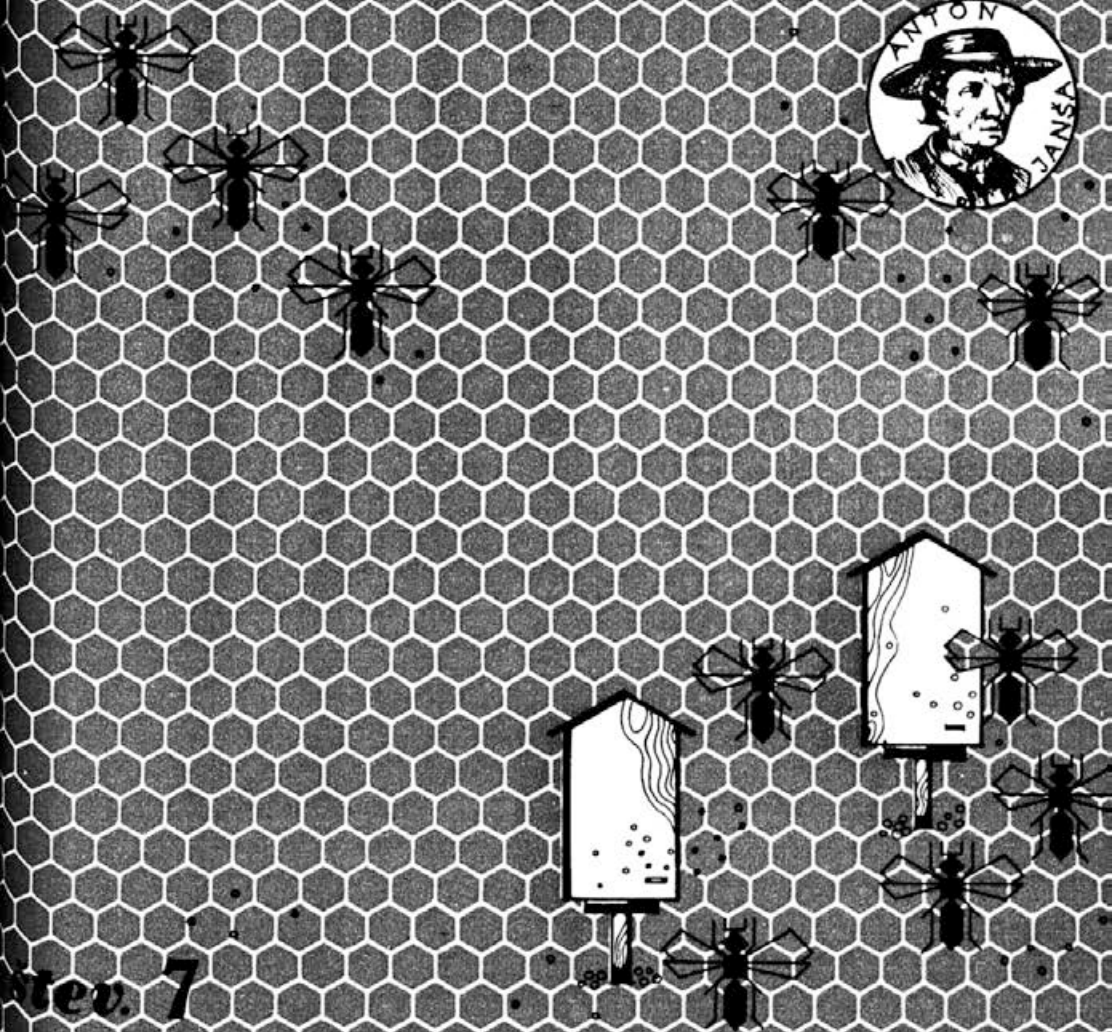

1960

štev. 7

slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE

St. 7

Ljubljana, 24. julija 1960

Leto LXII

VSEBINA

Edi Senegačnik: Pripravimo čebele za jesensko pašo!	145
I. Zunko: Dvostranski prevozní čebelnjak	148
J. R.: Prevoz čebel v iztírjenem vagonu	150
Avgust Bukovec: Bajka in resnica o parjenju matic	152
France Guna: Ne opuščajmo medice! (Nadaljevanje in konec)	155
Oko: Krmilnica za pokladanje nadomestkov obnožine	157
Janez Mahkovic: Začetek mojega čebelarjenja	159
Tone Lazar: Čebelarji in njihov naraščaj	162
Bonifacij Sršen: Moja pisana čebelarska družina (Nadaljevanje)	165

MALI KRUHEK

Čebele vidijo ultravijoličasto. Katero jed človeški želodec najhitreje prebavi? Kdo ima prav? Se en slikar končnic. Kaj vse mora papir prenesti. Koliko panjev lahko posamezen čebelar oskrbuje? Panji se bodo zopet podražili. Izreden dogodek. Ena za kratek čas . . . 169

NAŠA ORGANIZACIJA

Poročilo o 9. rednem občnem zboru Zveze	171
Čebelarska družina Laško	174
Predavanje v Letušu	174
Iz grosupeljske čebelarske družine	175
Občni zbor čebelarskega društva v Radečah	176
Razglednice panjskih končnic	176

PANJSKA KONČNICA KOT UVODNA VINJETA

Boj pelote

NA OVITKU

Poročilo opazovalnic za mesec maj. Sonce in hojeve letine. Mali oglasi.

List izhaja vsakega 24. v mesecu. Člani, ki plačajo letno članarino 650 din, ga prejemaajo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 50, tiska Triglavska tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik: Vlado Rojec. Letna naročnina za nečlane 700 din, za inozemstvo 1000 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 80 din, na 16 straneh 40 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. Isto velja za naročnino. Številka čekovnega računa pri Komunalni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta

600-70/3-1077

1899

PRIPRAVIMO ČEBELE ZA JESENSKO PAŠO

EDI SENEGACNIK

Ce je količkaj ugodna letina, se v juliju prav gotovo zavrti točilo, toda letos se je to v Sloveniji le malokje zgodilo. Pomladne pozebe so močno vplivale na razvoj vegetacije in zato ni bilo nikjer pravega medenja in zares dobre paše. Akacija je v vsej državi odpovedala, prav tako kadulja, hrastova mana in travnik. Ponekod so točili na smreki, ki je tu in tam le začela mediti, toda v glavnem je bila paša slaba. Seveda so tudi čebelje družine temu primerno razvite; skoraj povsod tožijo čebelarji, da nimajo živali. Zato je prav, da jih opozorimo, kaj se še da storiti, da bodo postale družine živalne in sposobne za jesensko pašo.

Najbolj kritični dnevi nastanejo za čebelje družine pri nas mesca julija, ko se začne daljša ali krajša brezpašna doba. Letos tudi kostanj ni dal mnogo in tako gredo čebelje družine v kritičen čas brez zadostnih zalog medu in obnožine. Če narava čebelam ni dala, kar potrebujejo, jim mora priskočiti na pomoč čebelar. Skrbimo, da bodo imele vsaj nekaj medenih satov v mediščih! Vsaka družina bi morala imeti v tem času vsaj 5 kg medu. To je tista zlata rezerva, ki je nujno potrebna, če hočemo, da bo matica zalegala. Kdor je pri točenju pozabil na tako rezervo, naj jo vrne čebelam sedaj v obliki medene ali sladkorne raztopine, ko bo družine krmil na zalego. Zavedajmo se, da se rodi med

samo na medu in vsaka skopost v tem pogledu se čebelarju bridko maščuje. Med je še vedno najboljša hrana za čebele. Noben sladkor ga ne more nadomestiti. Dodajamo ga lahko v medenih satih, v medeni raztopini (1 : 1), še bolje pa je, če kristalizirani med iz prejšnjih let natlačimo v pitalnike in ga nekoliko ovlažimo. Spet je za tako poletno krmljenje najboljši kostonjev med, ki ima v sebi mnogo cvetnega prahu. Ker pa vsi čebelarji nimajo medu, si lahko pomagajo s suhim sladkorjem. Nasujejo naj ga v visoka koritca, Vukelićeve pitalnike ali škatle, da ga čebele ne bodo nosile iz panja. Polijejo naj ga z medeno raztopino, nakar se ga bodo vneto lotile. Kilogram suhega sladkorja zadostuje za 14 dni. Kdaj ga družina porabi, je pač odvisno od njene moči in paše. Ob količkaj dobri paši se čebele zanj dosti ne menijo, ob deževnih dneh, ko ne morejo izletavati, pa ga neprestano ližejo. Ker ima tako družina neko stalno pašo, tudi matica dobro zalega. Uspehi, ki jih je imel s takim krmljenjem koroški profesor Arth, so bili očitni. S suhim sladkorjem krmljene družine so imele 35 % več zalege kot nekrmljene. Tudi drugi čebelarji poročajo o uspešnem krmljenju s suhim sladkorjem v tem času. Skrbimo še za to, da bo v bližini čebelnjaka dovolj vode, ki jo potrebujejo čebele za topljenje sladkorja.*

Marsikak slovenski čebelar je še vedno prepričan, da se čebele porlenijo, če jim ne iztočimo medišč. V veliki zmoti so. Čebele so skrbne in varčne gospodarice, ki ničesar po nepotrebnem ne zapravijo. Znanega angleškega čebelarja Harryja so vprašali, zakaj ima takšne uspehe v svojem čebelarstvu. Mož je menda največji angleški čebelar, saj ima 4000 panjev. Odgovoril je: »Moje čebele sede poleti in pozimi na medu. Prezimujejo na 25 kilogramih, vsaka družina pa ima poleti prvi nastavek (to je nekako naše medišče) poln medu.«

Seveda dajemo lahko čebelam tudi sladkorno testo, ledenec, ali navadno sladkorno raztopino (1 : 1). Pri krmljenju s sladkorno raztopino bomo imeli mnogo več dela, uspeh pa bo precej manjši. Mogoče bi bilo res prav, če bi tudi pri nas začeli izdelovati sladkorne plošče (ledenec), ki bi jih čebelarji potem kar polagali v panje bodisi na satnike ali v pitalnike. Tem sladkornim ploščam bi dodali lahko še mleko ali jajca v prahu, kar bi bilo odlično nadomestilo za obnožino v brezpašni dobi ali na gozdnih pašah, ko primanjkuje cvetnega prahu. Slovenski čebelarji bomo morali dobiti tako krmilo prej ali slej, da se ne bomo sami ukvarjali s pacanjem in izgubljali po nepotrebnem dragocenega časa.

* Po Gontarskem tope čebele suho hrano z lastno slino. Glej članek v 3. številki letošnjega Slovenskega čebelarja, (Opomba uredništva.)

Neka tovarna je baje pripravljena izdelovati sladkorne plošče po primerni ceni.

Na kilogram suhega sladkorja lahko dodamo po potrebi tudi od pet do deset dekagramov mleka v prahu zlasti v krajih, kjer ni obnožine. Kako to ugodno vpliva na razvoj družin, poročajo prof. Arth in drugi. Tak način krmljenja na zalego vsi priporočajo. Posnemajmo jih! Če se je obneslo drugod, se bo tudi pri nas.

Ajda je včasih v Sloveniji dobro medila. Zato so imeli naši predniki ajdovca na pretek, spomladi pa vselej močne in zdrave čebelje družine. Vse to so pripisovali izdatni jesenski paši. Zadnja leta tega ni več. Čebele navadno ne dobe na ajdi nič, ali pa skopo zimsko zalogo. Zato tudi matica ne zalega tako, kot bi sicer ob dobri ajdovi paši. Posledice seveda ne izostanejo. Družine gredo v zimo brez zadostne zaloge odličnega ajdovega medu, a kar je še huje, panji so brez živali, brez mladih čebel, ki so gonilna sila pri spomladanskem zaleganju. Ni čuda, da tožijo potem čebelarji o mrtvicah in o slabih družinah ter pogosto tudi o nosestavosti. Prav slaba jesenska paša, predvsem pa pomanjkanje cvetnega prahu v tej dobi, je pogosto vzrok raznim boleznim. Čebeljim družinam sicer doda čebelar sredi septembra po končani paši manjkajočo zalogo z dodatnim krmljenjem, toda takrat je že prepozno. Bolje bi bilo, če bi čebele krmili na zalego oziroma na zimsko zalogo že med ajdovo pašo, in sicer takoj ko opazimo, da ni donosa ali da ga je le nekaj dekagramov dnevno. Vsak dan nalijmo družinam od četrt do pol litra sladkorne ali medene raztopine (1 : 1), če se le dá in če nam prilike to dopuščajo. Od takega načina krmljenja bomo imeli dvojno korist: Matica bo močno zalegala in mladice ne bo primanjkovalo, zimska zaloga pa bo po končani paši že v panju, tako da bomo brez skrbi zaradi nadaljnjega krmljenja. Ako bi po končani paši dodatno krmili, bi matica ob lepem in toplem vremenu mogoče še zalegla kak sat, toda v nobenem primeru ne bi imeli toliko mladih čebel.

Seveda je težko ali skoro nemogoče krmiti tam, kjer je na paši preveč panjev skupaj, ker bi prišlo lahko do ropanja. Tu pa čebelar brez skrbi dodaja družinam suh sladkor, ki ga bodo čebele prav tako jemale, matica pa bo celo ob slabi beri dobro zalegala. Brez dvoma bomo imeli tudi od takega načina krmljenja mnogo koristi.

Čebelarjevo leto se ne začne spomladi, ampak že sedaj jeseni oziroma poleti v brezpašni dobi. Takrat polaga čebelar temelje za moč svojih družin v prihodnji pomladi. Zato storimo vse, da bodo imele čebele v tem času dovolj paše. Če te ni, jim pomagajmo mi!

DVOSTRANSKI PREVOZNI ČEBELNJAK

I. ZUNKO

V Slovenskem čebelarju smo že večkrat našli opise in načrte zložljivih čebelnjakov. Standardni zložljivi čebelnjaki, kakršne ima večina naših prevoznikov in kakršne izdeluje podjetje Grom na Vrhniki, so prirejani za 24 AŽ-panjev deset- ali enajststatarjev. Ni jim kaj prigovarjati, so praktični, se dajo hitro postaviti in razdreti, le podloge, če so iz enega kosa, so precej obaltne; noben vagon ni dovolj dolg, da bi ta reč ne zastavila vrat.

Veliko prednosti pred enostranskim ima dvostranski zložljivi čebelnjak v obliki kolibe, iz katere izletavajo čebele na dve strani. Morda bo kdo temu ugovarjal, češ da ena izletna stran nima sonca. Toda to ni nikaka pomanjkljivost. Čebele vozimo na pašo v dobi, ko je že toplo in tedaj je pač vseeno, ali so čebele v senci ali ne. Te čebelnjake postavljamo tako, da je ena izletna stran obrnjena proti zahodu, druga pa proti vzhodu.

Glavna prednost dvostranskega čebelnjaka je v tem, da je med panji precej prostora za bivanje čebelarja na pasišču, pa še za shrambo čebelarjevih potrebščin. Če je tak čebelnjak prirejen za 30 panjev, ima prostor med panji $1,20 \times 2$ m površine, torej dovolj, da lahko v njem prenočujeta tudi dve osebi. V tramiček na steni nasproti vratom zabijemo nekaj žebeljev in obesimo nanje obleko. Na panjih je kovček s čebelarjevimi potrebščinami, kuhinjska posoda, krtače, steklenice in drugo.

Videti bi morali čebelarje iz drugih republik, kako so z zanimanjem ogledovali te naše kolibe, ko smo se pred nekaj leti pojavili z njimi na tujih pasiščih. »Zbilja praktično,« so dejali. In, če bi videli, kako so se leta 1954 zgrinjali čebelarji v čebelnjaku državnega posestva Ponoviče na pasišču na Malovanu v Liki (ta je za 60 panjev in ima velik vmesni prostor), kadar je zapihala burja ali kadar je deževalo, bi takoj potrdili, da je bila njihova sodba upravičena.

Dobra stran teh čebelnjakov za 30 panjev je še v tem, da so vsi kosi kratki in izredno lahki; najdaljši je dolg komaj 2,70 m. To dovoljuje, da lahko čebelnjak ob vrnitvi s paše spravimo pod vsak manjši pristrešek stalnega čebelnjaka. Ob prihodu na pasišče se navadno zelo mudi odpreti čebele. Tedaj hitro naravnamo samo podloge in že skladamo panje nanje. Stranice in strehe pa namestimo šele proti večeru, ko so se čebele že umirile. Ako čebelar ne namerava ostati pri čebelah, spravi v čebelnjak točilo in orodje, ga zaklene in gre.

Po mojih ugotovitvah ni noben čebelar izdelal zložljivega čebelnjaka samo po opisih in načrtih, temveč si ga je vedno poprej pri kom ogledal. Isto naj stori, če hoče imeti dvostranskega, čeprav je, kar se izdelave tiče, mnogo manj zahteven in ga lahko napravi vsak, ki je količkaj več v uporabi mizarskega orodja. Kovinskih delov skoraj ni, razen pri tečajih za vrata in pri ključavnici. Nikakršno oštevilčenje sestavnih delov ni potrebno, ker se vsak tramiček, stena ali streha povsod prilega.

V tak čebelnjak zložimo na vsako stran po 15 panjev, torej pet v vrsto in tri vrste visoko. Če je panjev manj, zabijemo prazen prostor

Martin Mumelj s hčerkama pred svojim dvostranskim čebelnjakom

od zunaj s primernimi deskami, znotraj pa nam ta praznina dobro služi za postavitve točila, soda za med ali kaj drugega. Tudi posteljino lahko tamkaj spravimo čez dan. Števila petih panjev v vrsti se moramo držati zato, da je prostor med panji dolg dobra dva metra, ker bi bil sicer prekratek za ležanje. Več panjev od pet v vrsti pa ne kaže postavljati, ker je potem treba preveč strehe. Če bi hotel kdo ta prostor razširiti nad 1,20 m, bi rabil pač daljše strehe.

Za dvostranski zložljiv čebelnjak je potreben tale les:

6 desk (plohov) $5 \times 18 \times 270$ cm, ki jih postavimo po robu in staknemo na roglje, da dobimo tako podloge za panje in kolibo;

4 vogalni stebri $8 \times 8 \times 200$ cm;

8 sten iz 15 mm debelih, približno 60 cm širokih in 180 cm visokih desk; ena teh sten je prirejena za vrata;

4 tramički $8 \times 8 \times 260$ cm za strop kolibe;

6 kosov strehe iz 12 mm debelih, 90 cm širokih in 160 cm dolgih desk; strehe so na eni strani obite s strešno lepenko;

2 trioglati deski, ki zapirata odprtino nad tramički; na hiši se imenuje ta del požarni zid.

Tla so napravljena iz 2—2,5 cm debelih desk, lahko v enem, dveh ali več kosih.

Pri nas imajo nekateri dvostranske čebelnjake prirejene samo za dve vrsti panjev v višino. Njih prednost je v tem, da ni treba panjev dvigati v tretjo vrsto in da je zato opravljanje čebel lažje. V tem primeru moramo pod za nekaj centimetrov poglobiti, streho pa nekoliko dvigniti.

Če potem, ko je vse gotovo, notranjo stran sten premažemo z rumeno lužino, zunanjo stran in podloge pa prepleskamo z nafto ali karbolinejem, da jih zavarujemo proti vlagi, imamo kaj čedno hišico. Manjkajo ji samo še kolesa na motorni pogon, pa bi se v njej kar po cesti zapeljali na pasišče. Seve morajo biti vsi deli poskobljani, da se nam pri nakladanju na vagon ali avto ne zadirajo trske v roke.

Pri nas si je prvi izdelal dvostranski čebelnjak za 60 panjev čebelar državnega posestva Ponoviče, za 30 panjev pa mizarski mojster Martin Mumelj iz Šmartna pri Litiji. Mumelj ga je napravil kasneje tudi podpisanemu. Kdor ima potreben les in namerava graditi tak čebelnjak, naj se zglaš pri imenovanem mojstru, kjer si bo lahko vso stvar v naravi ogledal.

PREVOZ ČEBEL V IZTIRJENEM VAGONU

J. R.

Celjska čebelarska družina je vozila svoje čebele vsako leto na ajdovo pašo na Ptujsko polje. Ajda je včasih prav dobro medila, zato smo se vedno vračali s čebelami, vsaj preskrbljenimi za zimo. Tudi 12. VIII. 1955 smo se odpravili s tremi vagoni čebel na Ptujsko polje. To pot pa smo točili že kar med prevozom. Kako smo točili, naj vam povedo naslednje vrste.

Priključeni na osebni vlak ob 3.15 zjutraj, smo razigrani zapuščali železniško postajo Celje v upanju na obilno ajdovo pašo. Udobno, kolikor je pač bilo mogoče, smo si uredili ležišča med panji. Ob enakomernem drdranju vlaka smo utrujeni kmalu zadremali. Tik pred kratkim predorom za postajo Lipoglav pa nas je močan sunek skoraj vrgel z ležišč. Vagon je začel nekam čudno poskakovati in oglušujoče

ropotati, da je bilo vsako medsebojno sporazumevanje nemogoče. Panji v zgornjih vrstah so se prevračali in drseli na tla. Komaj smo se držali na nogah; lovili smo se za stene in panje. Vse je bilo v premikanju: živo in mrtvo.

Ko smo prišli iz predora, smo v jutranjem mraku spoznali, da je iztiril naš vagon, ki je bil kot zadnji priključen k osebному vlaku. Vozili smo se kakor po navadi na železnici po levem tiru, vagon pa je iztiril na desni tir in poskakoval po nezagramozenih pragovih. Kot spremljevalci smo bili v vagonu: v sprednji polovici Blaž Kantušar in Jože Rajhman, v zadnji polovici pa Franc Šlander, predsednik čebelske družine, in Franc Sorčan. Upokojeni železničar Sorčan se je s težavo prerinil do delno odprtih vrat ter prvi ugotovil obupni položaj; mahal je čuvajnicam ob progi z žepno svetilko in opozarjal na veliko nevarnost. Čuvaji so sicer dajali znake, da grozi potnikom nevarnost, vendar v jutranjem mraku in ob stalnem zavijanju vlaka, teh znakov ni opazil niti strojevodja niti vlakovodja. Zelo smo se bali, da bo po desnem tiru pripeljal nasproti vlak, ki bi naš iztirjeni vagon dobesedno zdrobil.

Ko smo bili onkraj viadukta, pod katerim vozi ozkotirna železnica iz Žreč v Poljčane, se je vagon prevrgel na levo stran ter drsel po pobočju železniškega nasipa nagnjen za 45 stopinj. Desna kolesa vagona so se še držala levega tira. Pravi čudež je bil, kakor so nam pozneje zatrjevali železničarji, da smo jo zvozili čez razne prepuste. Bili pa smo v stalni nevarnosti, da se vagon prevrne po pobočju železniškega nasipa. Sorčan je kot železničar pravilno ocenil naš obupni položaj ter skočil iz vagona. Za njim je hotel skočiti tudi Rajhman, a se ni mogel dokopati do vrat. Bil je sredi poskakujočih panjev, ki so se odpirali in razbijali. Čebele so razburjene izletavale in šumele okoli naših ušes, med pa je tekel po podu. Komaj smo se držali pokoncu v opolzkem medu. Če bi kdo padel, bi se težko dvignil. Ena vagona vrata so se snela, druga pa so komaj visela na vodilni prečki. Ker so podnice izpadale, smo razkoračeni stali nad odprtini v podu. Osi vagona so se vnele, ogenj pa je povzročil žveplen dim, ki je nehote blažil jezo čebel, da nas niso pikale.

Tako smo se vozili celih pet kilometrov. Malo pred Poljčanami je vlak obstal. Zaradi upiranja iztirjenega vagona se je sprožila zasilna zavora pri zadnjem osebному vagonu in tako preprečila hujšo nesrečo. Poskakali smo iz vagona in se takoj lotili dela. Panje, ki so se na pogled še držali skupaj, smo prenesli v naslednji vagon z namenom, da jih prepeljemo na pasišče, kjer naj bi se čebele po možnosti

opomogle. Pretežna polovica panjev pa je bila sploh razbita. Pobirali smo deske in mašili pri njih luknje, jih za silo uredili in se vrnili z njimi domov. Drugi dan smo na pasišču pregledali panje, ki smo jih zapeljali tja. Skoraj vsi so bili v obupnem stanju. Polomljeno satje je ležalo vsekrižem, muhe pa so tonile v medu. Le malokatera družina je bila še sposobna življenja. Bili smo čebelarji brez čebel. Na ajdovo pašo nismo več vozili.

V iztirjenem vagonu je bilo 66 panjev. Odškodnino je komisija ocenila na 468.850 din, panj torej na 7.104 din. Prestanega strahu, trpljenja, stroškov pretovarjanja in izgube medu zaradi neizrabljene paše ocenjevalci niso upoštevali. Izvedenec za železniško direkcijo je bil Ivan Verbič, upokojenec iz Ljubljane-Polje, izvedenec za čebelarstvo družino Celje pa Venčeslav Lang iz Celja.

BAJKA IN RESNICA O PARJENJU MATIC

AVGUST BUKOVEC

V mlajših letih svojega čebelarjenja, sem imel med kmečkimi čebelarji mnogo dobrih prijateljev in prijetnih znancev. Na vsakem sestanku smo se živahno pogovarjali o najrazličnejših čebelarskih stvareh. Rad sem prepuščal besedo starim čebelarjem, saj sem ravno od njih zvedel marsikaj zanimivega in koristnega, kdaj pa tudi kako šegavo in za zabelo kako tako, ki je hudo dišala po bajki.

Včasih so bili praznoverni čebelarji trdno prepričani, da se matice rade pariyo — z zolji. Takim čebelarjem je bilo zaman dokazovati, da to ni mogoče; gonili so svojo naprej in z vnetim dokazovanjem tega ali onega za vselej prepričali o presenetljivi vlogi zoljev pri matičini prahi. Saj mi je celo rajni prvi urednik SČ Rojina zatrjeval, da je sam na svoje oči videl na tleh v travi klobčič zoljev, ki so se prerivali okoli matice.

Koliko je na tem resnice? V sedmi knjigi zbranega dela pisatelja Franca Levstika je bil objavljen tudi njegov rokopis »Bučelstvo«, ki ga je napisal po pripovedovanju čebelarja Jožefa Oblaka iz Spodnjih Retij na Dolenjskem. Oblak je bil rojen leta 1807, umrl pa je leta 1865. Zaradi bolehnosti se je na starost ukvarjal samo s čebelarstvom.

Tam je posebno zanimiv zadnji odstavek tistega dela spisa, ki govori o matičini prahi. Iz njega posnemam tole: Matice se praše od začetka velikega travna do srede kimovca; kasneje se ne morejo sprašiti, posebno ne tiste matice, ki so bile panjem dodane, ko se je prva izgubila; tedaj se nameri, da nikjer ni več trotov, ki jih čebele odženejo kmalu po

odrojenju; pa vendar matica pride sprašena domov. Dzierzon sicer meni, da jo oprasha trotje, ki so iz čebeljih jajčec izleženi, kakršen se skozi vse leto vidi kateri. Jaz bi pa rekel, da taki trotje, ki jih je po številu kaj malo, niso zmožni za oprashitev, ker jim v zalegi ni bilo prostora za popolni razvoj. *Menim in skoraj za trdno sem prepričan, da se matica pari tudi z drugimi živalmi, ki so ji v rodu, kakor z zoljem.*

Nadaljnji stavek je težko razumljiv. Levstik oziroma Oblak pravi: »Tačas je celo pleme drugačno: telo ima v sebi manj apneno bele mokrote, kakor da bi je bila samo ena žila polna; ali pa leži ta belota na drugi reči.«

Pod besedo *pleme* moramo pač razumeti znamenje oprashitve, to je del trotovega spolovila. Kaj pomeni apneno bela mokrota — morda seme? — kaj žila in kaj druga reč, je težko reči.

Nadaljnje besedilo je jasno. Oblak pravi: »Včasih se vidi, da je trotov še mnogo, pa vendar se vrne s prahe kaka matica, ki jo je oprashil zolj. Skušnja me je preverila, da so te (matice)* toliko boljše, ker jim ne odpada med bučelnimi jajci trotja zalega (jajčeca) in pa da že stare (matice) nikoli niso trotovke.«

Duševni oče teh trditev je brez dvoma čebelar Oblak. Izključeno je, da bi jih bil Levstik njemu podtaknil. Izvor trditev pa lahko iščemo v izročilu čebelarskih prednikov iz Oblakove okolice. Danes natančno vemo, da se matica nikdar ne more sprašiti z zoljem. Čebela spada med kožokrilce, zolj pa med muhe, to se pravi v razred dvokrilcev. V živalski sistematiki sta si torej preveč oddaljena, da bi bilo križanje med njima mogoče. Saj so že križanja med rodovi redke izjeme, med razredi pa skoraj izključena. *Goveji zolj ali beznica* (*Hypoderma bovis*) je zelo podoben čmrlju. Svoja jajčeca polaga samica govedu na prsa in sprednje noge. Izlezele ličinke se zavrtajo v kožo, kar povzroča srbež. Ko srbečo kožo živinče obliže, pridejo tako v gobec in odtod v požiralnik, kjer se vgnezdijo v ostenju. Kasneje se zarijejo še globlje v telo. Po daljšem potovanju se ustavijo na hrbtu, kjer se napravijo uljesa. Ovce nadleguje *ovčji zolj* (*Oestrus ovis*), konje pa *konjski zolj* (*Gastrophilus equi*).

Zdi pa se, da zamenjujejo preprosti ljudje in najbrž tudi tisti čebelarji, ki trdijo, da se matica pari z zoljem, tega zajedavca z muho *kalnico* (*Eristalis tenax*), ki posnema v barvi in obliki trote. Kalnice je zelo pogosto videti na cvetlicah. Samice se rade gibljejo tudi okoli odprtih stranišč in greznic. Vanje spuščajo svoja jajčeca. Ličinke so podobne majcenim golim podganam z dolgimi repki.

* V oklepaju navedene besede vstavil zaradi lažjega razumevanja. A. B.

Kako je nastala bajka o takem parjenju matice? Pravijo, da močan vonj matice, ko se pari, privablja pojave zolje (kalnice), ki se potem začnejo zaletavati vanjo s toliko vnemo, da jo nazadnje zbijejo na tla. zolji pa se seveda poženejo za njo. Tam se prerivanje nadaljuje. Morda je kak čebelar resnično kje na tleh našel tak »rojiček«, pa je iz tega sčasoma nastala bajka, ki je šla od ust do ust in od roda do roda. Bajkam pa ljudje radi verujejo. Še danes so ljudje, ki so trdno prepričani, da se podgane pariyo s kunci. Zavoljo tega ne pokusijo kunčjega mesa.

Kakor se je Oblak glede tega temeljito zmotil, pa ima prav, ko trdi, da se matica pari z več troti.

Večkratno praho matic sta prva znanstveno dokazala dr. Ruttner in inž. Jordan, ko sta se mudila pri vzrejevalcu matic Alberju, ki ima prašilno postajo na italijanskem otoku Vulcano. Članek o tem izpod peresa M. Rožmana je objavil SČ leta 1956. Skoraj 100 let prej pa je vedel za večkratno parjenje matice preprost slovenski čebelar Oblak.

V sedmi knjigi Zbranega dela Franca Levstika je na str. 254 navedeno, da je Oblak povedal o matičini prahi poleg drugega tudi tole: »Kadar (se*) je (matica) dobro obletela (orientirala) in da je pripravna k plemenu (prahi), potem se dvigne više in dalje ter ide po družbi (troto) tako dolgo, da jo najde. Ako se je sešla, ondi se mudi dobre pol ure, in ko se vrača, ima odprt zadnji konec, v katerem se vidi belo, apnu podobno pleme (trotovo spolovilo), ki se je prijelo njenega telesa. Časi ga je več kakor časi; zmerom pak je boljše, da ga manj ima. Katere (matice) hodijo dva dni enkrat na dan po plemenu (na praho), take so boljše kakor pa tiste, ki gredo v enem dnevu dvakrat, ker le-te preveč semena vzamejo. Navadno je sploh, da se plemene (praše) dvakrat, nekatere tudi celo trikrat, kar pa ni dobro. Nameri se, da ji čebele pleme (znamenje prahe) odtrgajo, ko jo trebijo; ona pa cvili, kakor bi jo morale... Tako je še rodovitnejša, če se to godi, ko je prišla že drugi dan odprta (z ostanki trotovega spolovila v nožnici); prvi dan ji škodi, ker nima preveč semena, temveč le, kar ga potrebuje. Če se je preložila (preobložila s semenom), da je močno napolnjena, (ga) mora nekoliko odpasti. Prvi dan svojega plemena (prahe semena) ni vzela preveč in tudi tačas ne, kadar ima samo odprto maternico (zadek).«

Zadnji stavki gornjega besedila niso povsem jasni in morda ne ustrezajo dejstvu. Povsem pravilno pa je, kar je vedel Oblak o večkratni matičini prahi. Zaradi tega lahko Oblaka z Levstikom vred uvrstimo med posebno zaslužne slovenske čebelarje.

* Besede v oklepajih sem dodal izvirnemu besedilu zaradi boljšega razumevanja.

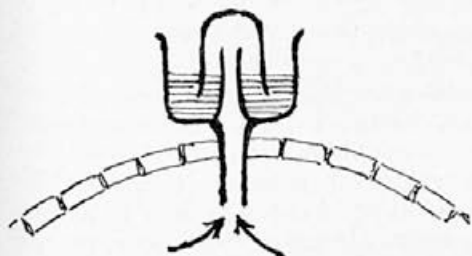
NE OPUŠČAJMO MEDICE

FRANCE GUNA

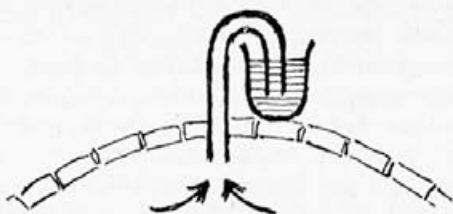
Vodo, v kateri si namakal in izpiral voščine, precedi, kakor ti je pač bolj na roko, toda čim skrbneje! Janša pravi, da je treba to medeno vodo kuhati in posneti peno; samo predolgo in preveč ne sme vreti. Po novem pa uče, da kuhanje ni potrebno. Dobra sta oba načina, le pri prvem načinu dobiš s kuhanjem in posnemanjem bolj čisto tekočino, medtem ko ostane pri drugem načinu v sodu več usedline. S kuhanjem imaš seveda tudi nekoliko več dela, vendar ne toliko, da bi dajali prvemu načinu prednost.

Če le moreš, daj medico v sod, ker v sodu kipenje najlepše poteka. Vse druge posode so manj primerne. Soda ne nalijemo do vrha; desetina naj ga ostane praznega, da med kipenjem pena ne udari čez. Gošča bo po končanem kipenju sedla na dno, odkoder jo bomo odstranili po pretakanju. A to bomo opravili, šele ko se pijača popolnoma učisti.

Odprtino pri sodu zapri s kipelno veho, sicer bi se ti začela medica že med kipenjem kisati. Kipelna voha je nadvse koristna priprava. V bistvu je to zaklopka ali ventil, ki brani zunanjemu zraku dostop v sod, nasprotno pa omogoča ogljikovemu dvokisu, da odhaja iz soda skozi vodo v kozarec na prosto.

Sl. 1

Sl. 2

Kipelna voha pa je hkrati prav dober merilni pripomoček. Posebno lončena kipelna voha, ki jo kaže slika 1, nas s krepkim škrbljanjem poveznjenega kozarca stalno obvešča o jakosti kipenja. Odhajajoči plin namreč pritiska navzgor v kozarec, ga dviga in maje, da cinglja ob skledici kipelne vehe.

Nekateri puščajo sod na vehi odprt, da kipeča medica »meče iz sebe«. To nikakor ne more biti dobro. Še bolj narobe pa je, če kdo med kipenjem sod kar naprej zaliva s sladko tekočino. Jasno je, da potem ne bo kipenju ne konca ne kraja, pokipela in sladka medica pa se nazadnje med sabo »zgrizeta«.

Zdaj pride pa glavno: Ne čakaj, da bi medica začela kipeti sama od sebe, temveč stori vse, da sprožiš in dosežeš v medicji čimprej in čim močnejše kipenje. Za to so zelo priporočljive pivske droži, ki jih dobiš v trgovini kot kvas. Tega v medicji temeljito raztopiš in ga vanjo zamešaš, preden jo

vliješ v sod. Na 50 litrov medice zadostuje pol kilograma kvasa. Ne boj se, da bi kvas pustil medici kak napačen okus! V zreli medici se vse to popolnoma razgubi, kar ostane, pa ugodno vpliva na njen okus in trpežnost. Če pivski kvas nekoliko spominja na hmelj, je kar prav, saj Janša hmelj kot dodatek medici izrecno priporoča zavoljo trpežnosti. Dobre bi bile seveda tudi vinske droži, a do teh ne pride vsak tako lahko; pa jih tudi nimaš pri roki, kadar bi jih ravno potreboval.

Brez dodatka pivskega kvasa ali dobrih vinskih droži ti napravljanja medice nikakor ne bi upal svetovati; bilo bi res preveč tvegano. V medici bi začele delovati kake nezaželene, divje ali napačne glivice in pijača bi se pokvarila. Prav s tem v zvezi smemo domnevati, da se je tudi našim pradedom kdaj kaka medica iz navedenega vzroka skazila in tako niso dobili tiste okusne pijače, ki so si jo želeli.

Za krepko, hitro in zdravo kipeenje pa je nujno potrebna tudi primerna toplota. Če si v medico zamešal pivski kvas, naj bo toplota taka, kakršna je potrebna, da lepo vzhaja krušno testo, to je 20—22° Celzija. V prehladni kleti kipeenje ne poteka pravilno. Valvazor poroča, da so Slovenci postavili sodček s kipečo medico na toplo v bližino peči, kar je bilo gotovo dobro, posebno še, če je bilo to v pozni in hladni jeseni. Saj še vinski ali sadni mošt v prehladni kleti slabo pokipi, dasiravno ima že po naravi v sebi dosti kipelnih glivic.

Prav tako zelo svarim pred previsoko temperaturo, ob kateri se lahko razvijejo očetne glivice oziroma očetno kipeenje, glive kvasovke pa ob njem zamro.

Med kipeenjem medice ne bodi radoveden ali nestrpen in ne vtikaj nosù kar naprej v sod! Kakor čebelar-začetnik mnogo greši, ko iz radovednosti vedno drega v čebelje gnezdo, prav tako je lahko tudi medici tvoja neučakanost v veliko škodo. Prej kot po šestih tednih je sploh ne pokušaj! Ko pa jo hočeš pogledati, povohati ali pokusiti, zabij v sod pipo in si jo po pipi odtoči v kozarec! Nategovanje pijače s cevjo ali kako drugo pripravo pri vehi ni pijači nikoli v korist, temveč v škodo, zlasti še, če se to pogosto ponavlja in če cev ni skrbno umita.

Prav zato je sod dosti primernejši od steklenice. Po končanem kipenju namreč sod zabiješ z leseno veho in pijača lepo miruje, četudi jo morda odtakaš po pipi. Pri odlivanju iz velike steklenice pa se pijača vedno znova zmeša in zgodla.

Najprimernejši čas za napravljanje medice se mi zdi po prvem točenju, to je nekako po Kresu. Ozračje je tedaj ravno prav toplo, med oziroma medene voščine pa so tudi že pri roki. Taka medica je do Božiča že prav dobra in pitna. Na splošno pa velja o vsaki dobri medici, da je toliko boljša, kolikor bolj uležana in starejša je. Seveda mora biti potem shranjena v temnem in hladnem prostoru.

Torej poskusi! Ne opuščaj medice, četudi se ti je morda kdaj ponesrečila kot čebelarju Stanetu! Poskusi znova! Saj spada medica prav tako med čebelarske proizvode kot med ali vosek.

(Konec)

KRMILNICA ZA POKLADANJE NADOMESTKOV OBNOŽINE

OKO

Spomladi začne čebelarjevo srce nehotе živahneje utripati, ko vidi pašne čebele, kako stikajo po cvetlicah in donašajo v panj prve grudice obnožine. Vprašanje pa je, ali bo te dovolj. Če je ne bo, bodo panji zaostali v svojem razvoju, kar se bo poznalo še dolgo, dolgo...

Pa ne samo spomladi, tudi jeseni je potrebna čebelam obnožina. Ne morda za odgoj naraščaja, kajti zaleganje na celi črti pojenjuje, pač pa za pripravo mladice na bližajočo se zimo, zlasti pa na prihodnjo pomlad, ko se bodo zopet pojavile v panju ličinke in jih bo treba krmiti z mlečkom. Če primanjkuje čebelam tega prepotrebnega kruhka, jim priskočimo na pomoč z nadomestki obnožine, pomešanimi s sladkorno klajo, ki jo pokladamo v panju. Nekateri čebelarji pa trdijo po svojih izkušnjah, da se boljše obnese krmljenje z nadomestki obnožine (sojeva moka, v prah zdrobljen, posušen pivski kvas itd.) na prostem.

V ta namen si lahko čebelar napravi primerno krmilnico, ali pa si jo da izdelati, če sam ni dovolj več obdelave lesa z mizarским orodjem, ali za taka dela nima časa. Za krmilnico nam ni potrebno mnogo gradiva; zadoščata nam dve deski, nekaj letvic, ena večja in štiri manjše šipe, lesonitna plošča in količek. Slika 4 nam prikazuje tako krmilnico od strani.

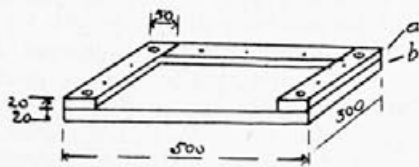
Za osnovno desko (dno) potrebujemo smrekovo desko $500 \times 300 \times 20$ mm. Na oba ožja konca in en daljši del te deske privijemo z vijaki tri 50 cm široke in 20 mm debele letvice, najboljše iz trdega lesa. Na vseh štirih straneh deske in nanjo pritrjenih letvic izvrtamo po eno luknjo, v katero vtaknemo zatič podpornika (sl. 1). Podporniki (sl. 2) so letvice v katere zažagamo na dveh straneh podolgem do 5 mm široke zareze za šipe. Mere podpornikov so 40×40 mm, dolžina prednjih dveh je 130 mm, zadnjih dveh pa 160 mm, seveda brez zatičev, ki naj bodo poleg teh mer dolgi 30–40 mm in okroglo izrezani, da gredo tesno v izvrtane luknje. Ko so podporniki na svojih mestih, vložimo šipe v zareze, in sicer dve 80×250 mm in dve 80×450 mm veliki. Spredaj je treba obstranski letvici prirezati tako, da sega sprednja šipa do osnovne deske. Za streho vzamemo tudi šipo 600×400 mm t. j. za 100 mm daljšo in širšo od osnovne deske, tako da sega na vsaki strani za 50 mm čez njo. Na podpornike pritrđimo 25 mm široke pločevinaste trakove, ki jih zapognemo navzven in nato ob šipi tako, da ta ne more zdrsniti s podpornikov. Ob polaganju strehe lahko še izravnamo neenake podpornike, da bo šipa lepo in trđno ležala na njih in se ne bo zibala.

Potreben nam je še predal (sl. 3), na katerem bomo natresli nadomestke obnožine. V ta namen pripravimo nekako 3 mm debelo lesonitno ploščo v velikosti 395×250 mm, na katero pritrđimo od spodaj trirobne letvice z mero 20×20 mm in iste dolžine, kot je lesonitna plošča, t. j. 395 mm. Predal nato položimo med letvice na osnovno desko.

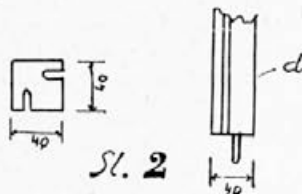
Za podlago rabimo še eno 30 mm debelo desko 500×360 mm, (sl. 4), ki jo pritrđimo na količek, zabiti v zemljo. Tudi to desko učvrstimo ob strani z letvicama, ki naj bosta 30 mm široki in 20 mm visoki (trđ les!). Med obe

letvici postavimo potem krmilnico, ki jo ali pribijemo na spodnjo desko, ali pa pritrdimo z vijaki skozi stranski letvici.

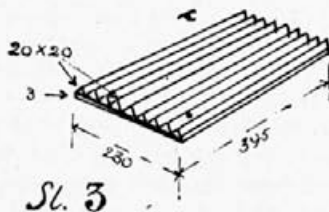
Tako izdelano krmilnico postavimo nedaleč od čebelnjaka na sončno in zavetno stran, kjer smo čebelam uredili tudi napajalnik. Čebele privabimo na obnožinsko klajo prav tako, kot na vodo v napajalniku, t. j. z nekaj kapljicami razredčenega medu. Ko se bodo nanjo navadile, bo v krmilnici živahen promet, ki bo trajal toliko časa, dokler ne bo mati narava pogrnila mizico z obilnejšo in izdatnejšo naravno obnožino. Vsekakor pa bo nudila krmilnica z nadomestki obnožine čebelarju svojevrsten užitek, čeprav le kratko dobo.

Sl. 1

Sl. 2

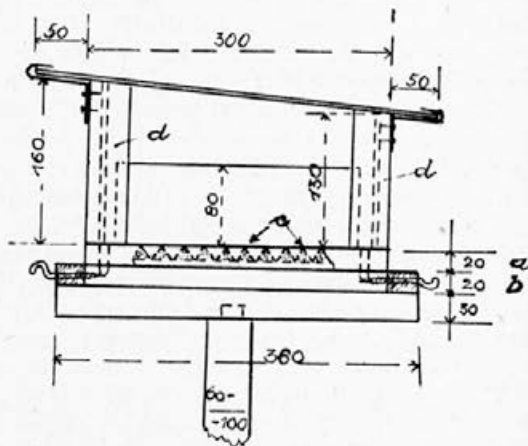

Sl. 3

NAČRT

krmilnice za
pokladanje
obnožinskih
nadomestkov

Sl. 4

Ker smo nazadnje omenili tudi napajalnik, mislim, da ne bo odveč, če spregovorim še o njem nekaj besed.

Ko prinašajo čebele vodo, se često zgodi, da pade katera pred čebelnjakom na tla in tam otrpne. Skrben čebelar jih pobere in skuša rešiti z ogrevanjem, ne pomisli pa, da je tej otrplosti lahko kriv tudi napajalnik. Vsako živo bitje ima rado v hladnejšem letnem času toploto in se izogiba mrzlim vetrovom. V novejšem času so n. pr. ugotovili, da vpliva veter pri $+14^{\circ}\text{C}$ na človeško telo tako kot -20°C mraza brez vetra. Pomisliti je treba nadalje na veliko razliko toplote v panju in na prostem, zaradi katere gotovo trpe tudi čebele pri iskanju vode. Že zaradi zimskih nevšečnosti oslabele nalete pri napajalniku na mrzel, moker les, razen tega pa so pogosto izpostavljene še vetrovom. Ni čuda, da take pred žrelom otrpnejo ali se

vračajo v panj vse premražene. Čebelam je potrebna pomoč tudi pri napajalniku. Poskrbeti je treba, da vsaj ne sedajo na moker les, Deščico, na katero kaplja voda, obložimo s celuloidno mrežo, kakršno rabijo pri izdelavi akumulatorjev. Prijatelj ali znanec-elektrotehnik vam gotovo ne bo odbil te usluge, če ga boste zaprosili za tako mrežico. Skozi neštete luknjice v tej mreži čebele lahko srkajo vodo, same pa stojе na suhi, topli podlagi. Če obdamo napajalnik še s stekleno verando, podobno, kot smo to storili pri opisani krmilnici za pokladanje nadomestkov obnožine, z vhodom zavarovanim pred vetrom, potem smo čebelam precej olajšali napajanje in marsikateri rešili življenje.

Pomni pa! Naj bo napajalnik tak ali tak, zavarovan ali nezavarovan, postaviti ga je treba vedno na sončnem, toda zavetnem kraju! Ne pozabi starega čebelarskega pregovora: »Jeseni čebela vinar, spomladi pa goldinar!«

ZAČETEK MOJEGA ČEBELARJENJA

JANEZ MAHKOVIC

Na vzhodni strani Ljubljane nedaleč od nje se dviga prijazen hribček, vrh katerega se beli prijazen planinski dom. Poleg doma stoji cerkvice in malo niže osnovna šola. To je dobro znana izletniška točka z 800 metri nadmorske višine. Z vrha je prelep razgled na vse strani: na Triglav, Kamniške planine, Čemšenik, Kum, Krim itd. ter seveda tudi na Ljubljano. Po grebenih in pobočjih so raztresene posamezne hiše. Ljudje se v glavnem ukvarjajo s poljedelstvom, živinorejo in sadjarstvom. Ker je zemlja skopa in nič kaj rodovitna, si v potu svojega obraza služijo vsakdanji kruh.

Ta kraj Janče je tudi dobro znan po partizanskih bojih iz druge svetovne vojne, kjer je v eni sami bitki padlo več kot 250 Nemcev. Mnogo hiš je bilo tedaj požganih in mnogo ljudi pobitih, odpeljanih v internacijo in na prisilno delo. Številni od njih se niso vrnili. Njihove kosti trohne v tuji zemlji. Zdaj so te rane domala zaceljene. Hiše so na novo zgrajene, toda pobitih in padlih ljudi ni več mogoče obuditi v življenje. Tudi gorje, ki so ga morali ljudje prenašati, ne bo tako hitro pozabljeno.

Tam gori je moj dom, tam gori je kraj, kjer je tekla moja zibelka. Tam sem sanjal najlepše sanje svojega življenja.

Kot majhen otrok sem rad tekal po njivah in travnikih ter občudoval naravo. Opazoval sem čebele in čmrlje, ko so obletavali cvetje in nabirali medicino. Iskal sem čmrlje, jim odkrival gnezda in s slamo srkal med iz satja. Izdelal sem majhne lesene zabojčke, vanje »ogrebel« njihova gnezda z mahom vred, jih po vrsti postavil v čebelnjak ter potem opazoval, kako so čmrlji odletavali in priletavali. Ves med sèm jim sproti posrkal. Po košeninah sem iskal osja gnezda, jih izkopaval iz zemlje in uničeval. Največkrat sem vrgel njihova gnezda na kup suhega listja ali trave, a ko so se ose zbrale na zalegi, sem hitro vse skupaj pokrtil in zažgal. Jasno je, da sem s tem delal škodo po travi. Kadar me je oče zalotil pri takem delu, me je z dolgo leskovo šibo pošteno nasekal po zadnji strani, seveda če mu nisem o pravem času pobegnil.

Ko sem bil malo starejši, sem pasel živino in drobnico. V začetku s starejšo sestro, pozneje pa sam. Vedno sem opazoval in se zanimal za vse živo v naravi. Pastirji smo se sklicavali s hriba v hrib, ko smo pa skupaj prišli, smo skupaj pasli. Igrali smo se, gugali na drevesih, si kaj pripovedovali in peli, včasih pa kakopak tudi stepli. Kače smo s kamenjem pobijali. V potokih smo ribe lovili, jih kar tam spekli in pojedli. V jeseni smo kurili ognje, pobirali in pekli kostanj in krompir. Taka je bila stara pastirska navada.

Nekega majskega dne, ko sem pasel svojo čredo ob košenini, sem našel na veji neke jablane velik roj. Ne morem opisati veselja, ki me je tedaj

V tem čebelnjaku, zgrajenem leta 1840, sem začel čebelariti. Zdaj je podrt.

prevzelo. Roj sem si ogledoval od vseh strani. Potem sem stekel domov povedat očetu, kaj sem našel. Oče je roj ogrebel v kranjiča in ga postavil v čebelnjak. Tedaj se je začelo za mene novo življenje. Kako otroško srečen sem bil. Po nekolikokrat na dan sem hodil opazovat čebele, kako izletavajo in prihajajo nazaj z rjavimi »kepicami« na nogah. Kar zaljubljen sem bil vanje. Zgodaj zjutraj, še preden so začele izletavati, sem bil že pri njih, zvečer v mraku pa zopet, ko so zadnje prihajale s paše. Večkrat sem odzadaj odprl panj in opazoval čebele pri njihovem delu. Z vejico sem odstranjeval čebele s satja in gledal, kako se svetlika v njem med. Nisem se mogel upreti skušnjavi, pa sem vzel dolgo rženo slamo, jo potisnil v celico ter počasi iz nje srkal sladki med. Kadar je bilo čebelam vsega tega dovolj, so se

zapršile vame, jaz pa, ne bodi len, sem jo popihal v najbližje grmovje. Tam sem se otepal čebel in pulil njihova žela iz svoje kože. Potem sem pa tako otekel, da kak dan skoraj nisem nič videl.

Ker je bil roj močan, je do jeseni izdelal satje do zadnje končnice. Čez zimo sem ga dobro odel. Drugo leto mi je dal dva roja. Tako sem začel čebelariti. Vsako leto sem potem našel še kak roj in v nekaj letih sem imel že precejšnje število panjev.

Zelo rad sem hodil po več sto let starih kostanjevih gozdovih in iskal čebele po njihovih votlinah. Kadar sem našel kako družino, sem vsekal križ na kostanjevo deblo, kar je pomenilo, da so čebele moja last in da se jih nihče nima pravice lastiti. In to je tudi držalo. Taka navada je bila tedaj pri nas. (Danes bi niti 100 križev nič ne zaleglo). Kako leto sem našel kar po več družin v kostanjevih duplinah. Včasih sem ostrgal in osnažil kako prazno votlino v kostanjevem deblu in jo znotraj namazal z meto. Potem sem pa vsak dan hodil oprezat, kdaj se bo v njej naselil kak roj. Ko sem opazil, da obletava votlino nekaj čebel, (bile so izvidnice), je bil čez dva dni roj že notri.

V jeseni po ajdovi paši smo najdene družine izsekali. Če so bile čebele visoko, smo prislonili k deblu dolgo lestev, eden izmed nas pa se je povzpел do njih. Drugi je malo nižje na lestvi držal posodo za med, v katero je prvi polagal izrezane sate. Prazno razsekano votlino smo potem pokrili z deščicami in tako pripravili prostor za novi roj v naslednjem letu. Kadar so bile čebele zelo visoko in na nerodnem mestu, smo kostanj kar požgali ter jim na tleh pobrali med. Večkrat ga je bilo od ene same družine za polno družinsko jedilno skledo. Z izsekavanjem pa ni šlo vedno tako gladko. Čebele so bile včasih zelo srdite in so nas napadle ter pognale v beg. Šele ko smo jih dodobra podkadili ali zažveplali, smo lahko nadaljevali z delom.

Ko smo med prinesli domov, ga je oče razdelil na vse člane družine enako. Vsak ga je spravil v svojo posodo, mati pa je vsakomur odrezala kos črnega kruha, ki smo ga potem jedli z medom. Kadar smo našli več družin (družine, ki smo jih našli v gozdu, smo imeli za skupno last, kdor pa jih je imel v čebelnjaku, so bile samo njegove) in je bila dobra čebelarstva letina, smo med shranili v velikem škaflu, iz katerega smo ga potem jemali po potrebi. Če je kdo prišel k nam na obisk ali po opravkih, mu je mati vedno dala kos črnega kruha, namazanega z medom.

Tedaj so v naših krajih čebelarili večinoma še v kranjičih. Le čebelarji, ki so bili v nižinah, so imeli tudi po nekaj AŽ-panjev. Ob cvetju kostanjevih gozdov je bilo vedno dovolj rojev. Vsak dan je bilo opaziti katerega v zraku, včasih ob veliki vročini pa tudi po več. Leteli so čez nas v smeri kostanjevih gozdov. Le redkokdaj se je kateri kje v bližini usedel. Ko so pozimi delavci ali oglarji podirali stare kostanje, so večkrat naleteli v njihovih votlinah na čebelja gnezda, a tudi na star kristaliziran med v satju brez čebel. Te so votline zapustile verjetno zaradi starosti satja ali pa zato, ker je bilo vse zalito z medom, tako da niso imele več prostora za zaleganje in graditev novega satja.

Zdaj na žalost tudi pri nas na Jančah ni več starih kostanjevih gozdov, ki so vedno tako dobro medili. Vsi so že posekani. Raste le mlado kostanjevo drevje, ki ga pa sproti posekajo, kakor hitro malo odraste.

ČEBELARJI IN NJIHOV NARAŠČAJ

TONE LAZAR

Ko leto za letom opazujem naše vrste na raznih sestankih ter občnih zborih ČD in vidim skoraj vedno iste obraze starejših članov — čebelarjev, se mi nehote vsili vprašanje: Kaj pa je z našim naraščajem, našimi kadri? Vsak se mora zavedati, da je naraščaj tista moč, ki pomlaja in pozivlja sleherno delovno edinico. Za kadre skrbijo vse organizacije, vsa društva in podjetja, kajti brez teh bi sčasoma prenehalo nadaljnje delovanje.

To je važno vprašanje, ki bi ga morali resno obravnavati na vseh čebelarskih sestankih, o njem razpravljati in skušati ugotoviti, kako bi pomladili naše vrste. Seveda bi morali sprejete sklepe in obveznosti tudi takoj začeti uresničevati.

O tem važnem vprašanju je razpravljala Čebelarska družina Maribor-Tabor na svojem občnem zboru 27. dec. preteklega leta. Tedaj je bilo ugotovljeno mnogo zanimivih dejstev, ki jih bo vsekakor treba upoštevati. Ker mislim, da je enak problem tudi pri drugih ČD, želim podati o tem nekaj misli.

Za pridobivanje mlajših čebelarjev mora skrbeti vsak zaveden član — čebelar. Z živo besedo in s svojim delom bo gotovo našel vsaj enega mladince, ki ga bodo čebele zanimale. Povabil ga bo v čebeljnjak in ga skušal vpeljati v tajnosti čebeljega življenja. Vse mladince, ki bi jih tako pridobili, bi bilo treba vabiti tudi na čebelarske sestanke in ekskurzije, kjer bi slišali marsikaj koristnega in poučnega iz prakse izkušenih čebelarjev, hkrati pa bi si ogledali vzorne čebelnjake, kakršnih si gotovo želi vsak napreden čebelar. Če bomo tako delali, sem prepričan, da uspeh ne bo izostal, posebno ne, če bomo priskočili na pomoč še s kakšnim izdatnim rojem! Čebelarsko društvo za Maribor in okolico je že lani razpravljalo na svojih sejah o pridobivanju naraščaja in sprejelo pravilnik o podpori, ki jo bo dalo v te namene.

Poleg čebelarskih družin bi bile za propagiranje čebelarstva poklicane tudi šole, zlasti kmetijske šole in učiteljišča, kajti prav absolventi teh šol pridejo po večini na podeželje, kjer imajo mnogo prilike, da se povežejo z naravo pri udejstvovanju v tej ali drugi gospodarski panogi.

Z novo šolsko reformo smo v učni program teh šol uvedli gospodarske nauke, kar naša javnost toplo pozdravlja in odobrava. S tem je bila izpolnjena velika vrzel, ki je zijala celih 14 let. To je 14 let zamujenega časa. Le pogledjte stare učitelje, kar jih je še! Odlično so podkovani v vseh panogah našega gospodarstva, ker so si temelj za to ustvarili že na učiteljišču. Vsi ti učitelji so s prav malimi izjemami dobri čebelarji in sadjarji. Vedno so pripravljeni s svojimi praktičnimi nasveti pomagati našemu ljudstvu, kjerkoli službujejo. Res je sicer, da so v novejšem času prevzeli to delo na podeželju KG, KZ in pri teh nameščeni strokovnjaki s fakultetno izobrazbo in pa stroji, *toda veselje za kmetijstvo more dobiti učenec le v osnovni šoli*. Brez veselja za udejstvovanje v tej stroki ne gre! Mnenja sem, da stroji vsega le ne bodo mogli obvladati in da bo še vedno potreben — kmetijsko naobražen človek, bodisi delavec bodisi vodilni organ.

Tako starejša generacija. In danes? Naša mladina se izživlja v športnih panogah. Nihče ni proti temu, saj so že stari Rimljani trdili, da je »mens sano in corpore sano — zdrava duša v zdravem telesu.« A se mi zdi, da je to le preveč enostransko. Po zaslugi že omenjene šolske reforme in novega šolskega zakona bo to prijetno združeno tudi s koristnim. Naša mladina, ki zapušča šole in prihaja v službovanje na podeželje, naj prinese s seboj veselje in čut za spoznavanje prirode in vsega, kar je z njo v zvezi. Tako bo praktično izkoristila nauke iz biologije, ki si jih je bila pridobila teoretično v šolskih klopeh.

Za to so, kot že omenjeno, poklicane predvsem kmetijske šole in učiteljišča. Kot učilo, naj bi si vsaka teh šol sčasoma nabavila tudi lasten čebelnjak. Če ga nima, naj bi učenci tu in tam prisostvovali čebelarstvem predavanju v kakem vzornem čebelnjaku. Vsak zaveden čebelar bo rad privolil v to. Predavanja naj bi bila res strokovna, polna življenja in ljubezni do naših lahkokrilk. Predmet iz čebelarstva naj bi poučeval absolvent čebelarstvene šole, če tega ni, pa izkušen in praktičen čebelar, ki bi moral biti honorarno nastavljen.

Zelo pohvalno in posnemanja vredno je dejstvo, da je bil pred časom na Srednji kmetijski šoli v Mariboru ustanovljen čebelarški krožek, ki zajema večje število gojencev. Vodi ga čebelar strok. učitelj Franc Lobnik. Krožek je povezan s Čebelarstvom za Maribor in okolico. Po svojih delegatih se gojenci udeležujejo društvenih sej, kjer izražajo tudi svoje misli in težnje. Iz zanimanja, ki ga kažejo mladi tovariši, lahko sklepamo, da bodo postali dobri čebelarji ter prenesli svoje znanje in pridobitve med slovenski narod, kjer še vedno živi stara tradicija in ljubezen do čebelarstva.

Dobra čebelarstvena letina vzbudi v marsikom željo po čebelarjenju, le žal, da vrže ta ali oni »puško v koruzo,« kakor hitro se prepriča, da je več slabih, kot medenih let. Zdi se mi, da opravlja že narava sama s tem med čebelarji neko vrsto selekcije. In prav je tako! Kar je zdravo, kar resnično čuti in živi za čebele, ostane, vse drugo odpade in skopni kot sneg ob odjugi. Zavedati se moramo, da niso čebele na svetu samo zato, da bi jih izkoriščali, temveč tudi zato, da jim pomagamo, kadar to zahtevajo izredne prilike ob slabih letinah. Kako žalosten je pogled na panj, ki je umrl od gladu! Človeku, ki čuti s temi bitji, se krči srce. Ali ni to trpinčenje živali? Kdor nima zanje zanimanja, naj si jih rajši ne nabavlja!

Vse to moramo predočiti mladim čebelarjem, da ne bodo pozneje razočarani v svojih lepih načrtih, če bi gledali na čebelarstvo le preveč rožnato.

Do neke mere bi lahko vzbujale veselje do čebelarstva tudi naše osemletke, posebno zadnji štirje letniki. A celo v 1. razredu se da stopnji primerno marsikaj povedati o marljivih čebelicah, ki ne dajejo samo sladki med in zlatorumeni vosek, ampak tudi poskrbe, da jeseni sadno drevice bogato obrodi. Hkrati bi bilo treba poučiti otroke kako nepravilno je trgati prve cvetlice in vrbove mačice, ker se s takim početjem preprečuje hitrejši razvoj čebelic. Kako grdo je zlasti to, če trgajo otroci cvetje v večji množini ter ga prodajajo na trgu in po gostilnah. Ta razvada se je v mestih zelo razpasla. Na gosta napravi naravnost mučen vtis, ko mu 7—10 let star malček ponuja v nakup prvi teloh, zvončke in vrbove mačice. Za odpravo tega zla so poklicane množične organizacije, šola z roditeljskimi sestanki in prav

take naša oblast. Ustrezne ukrepe v tej smeri je pokrenilo tudi naše mariborsko ČD. Upajmo, da bomo z združenimi močmi odpravili to zlo!

Da bi se mladina v večji meri začela zanimati za kmetijstvo in tehniko, so pri nekaterih osnovnih šolah ustanovili »Šolske zadruga«. Upravni odbor našega ČD je o tej akciji razpravljal in sklenil, da jo bo vsestransko podprl. Vsi učitelji-čebelarji, pa tudi drugi člani čebelarji so dobili nalog, pomagati pri uresničevanju tega načrta.

Kako velike važnosti so čebele za narodno gospodarstvo, vedo vsi narodi. Po nekaterih državah n. pr. v Ameriki, kjer so cele plantaže raznega sadnega drevja, prosijo njih lastniki čebelarje, da pripeljejo k njim svoje čebele in tako pripomorejo k boljši opravitvi cvetja. Za to uslugo čebelarjem celo plačujejo. In pri nas? O tem bi vedeli veliko povedati čebelarji, ki prevažajo čebele na razna pasišča.

Lepo priznanje za naše čebele je proglasitev mednarodnega »Dneva čebele«, ki je vsako leto 15. decembra. V tem času prirejajo čebelarska društva in družine javna predavanja o življenju in delu čebel, v večjih krajih tudi čebelarske razstave, kjer je razviden razvoj čebelarstva od najstarejših pa do današnjih časov.

Lani je bilo za uspešno akcijo premalo časa, letos pa je treba propagando postaviti na širšo podlago in se obrniti tudi na Svet za prosveto pri LRS, da bi šolam priporočil proslavo tega dneva v primerni obliki in po možnosti v sodelovanju s čebelarji. Tako bi šolska mladina tudi razumela, zakaj naj ne uničuje prirodne lepote, zlasti ne trga pomladanskih cvetlic.

Kot nadaljnje sredstvo za vzgojo čebelarskih kadrov bi omenil film. Filmi o življenju čebele pa so, žal, tako redki in njih prikazovanje tako drago, da za sedaj za vzgojo mladih čebelarjev skoraj ne pridejo v poštev. Potrebno je, da se glede tega nekaj ukrene in omogoči predvajanje takih filmov v vsaki šoli.

In končno še nekaj!

Kadar pridobivamo mlajši naraščaj, moramo gledati na to, da mu že v začetku privzgojimo čebelarsko zavednost, ki pa se ne kaže le v plačevanju redne članarine, temveč *predsem v tem, da se obvezno udeležuje vseh družinskih sestankov in predavanj.*

Tu je mesto, kjer se članstvo strokovno izpopolnjuje, izraža svoje misli in težnje. Vsaka družina si v začetku čebelarskega leta sestavi načrt, po katerem naj bi potekalo njegovo delo. Tega načrta pa marsikatera ne more izpolniti zaradi nezavednosti članstva. To je žalosten pojav, ki vodi v nazadovanje.

Član ČD, ki stoji pasivno ob strani, po mojem mnenju sploh ni vreden lepega imena čebelar! Poglejmo naše lovce! Na njihovih posvetih ni neopravičenih izostankov. Kdor ne pride trikrat na zbor oziroma družinski posvet, je predan disciplinskemu razsodišču, ki ga zaradi tega kaznuje in lahko tudi izključi. Mi sicer kaj takega ne moremo storiti, naučimo pa se lahko od njih — discipline, ki je pogoj za obstoj in procvit vsake družine in društva. Osebnostne težnje se v nobenem društvu ali družini ne bi smele uveljavljati. Te bi morale biti podrejene ciljem organizacije. Zato pa, tovariši, prelomimo letos z mrtvilom ter složno stopimo v krog aktivnih delavcev, da bodo družine znova zaživele in dosegle čimveč uspehov.

MOJA PISANA ČEBELARSKA DRUŠČINA

BONIFACIJ SRSEN

Prevoz v Liko je bila domenjena stvar in komaj smo čakali, da bi odri-nili. Vse smo natančno premislili: Picek in Pacek bosta svojih trideset panjev postavila s čebelarjem Nackom na enem mestu, jaz pa na drugem. Nacek je bil moj dobri čebelarski znanec, ki sem ga tudi povabil s seboj v Liko. Zdaj se bo treba pač še z njim pogovoriti. Družčina je zrasla že na štiri. Pre-pričan sem bil, da bomo z dobro voljo vse uredili. Pasišča imamo, panje bomó naložili v tri vagone in složno drug za drugim odšli na pot in si pomagali. Seveda se bomo morali še natančneje pogovoriti in zato smo sklenili, da se dobimo v nedeljo zvečer kar pri Picku. V gostilno nismo hoteli, ker tam le ne moreš tako varno govoriti in navsezadnje imajo take gostilniške stene pogosto tudi svoja ušesa. V čebelarni pa se nismo hoteli sestati, ker je bilo večasih tudi tam preveč prisluškovanja. Ko si takole s prijateljem zaupno razpravljaj o paši, ti je kak vnet ljubljanski muhar pred nosom postavil svoje čebele na tvoje staro pasišče. Zato smo se odločili, da ostanemo kar pri gostoljubnih Pickovih. Tudi gospa Ančka se je nekam potolažila, odkar je zvedela za moje čebelarske uspehe. Celó otroci so me začeli bolj spoštljivo pozdravljati in zazdelo se mi je, da sem le dobil malo več ugleda v tej nečebelarski družini. Picek pa je znal po stari navadi skrbno varovati svoj družinski ugled. Bil je mnenja, naj vse, kar se zgodi doma, tudi doma ostane. O prepirih zaradi čebel ni govoril nikomur. Povsod je predstavljal svoje otroke kot ljubitelje čebelic in boljšo polovico kot najboljšega skrbnika ljubkih živalic. Zaradi ljubega miru mu nisem oporekal, sicer pa je bilo toliko hrepenenja po prvem prevozu, da smo komaj krotili nestrpnost.

Prišli smo vsi: Picek, Pacek, Nacek in jaz. Le Nacek je pripeljal s seboj še svojo zgovorno soprogo, ki je že po mojih prvih besedah prevzela pred-sedstvo in na dolgo ter široko govorila o tem, kako bomo vozili. Svoj prvotni načrt smo morali zato spremeniti, kajti Nacek s soprogo je hotel oditi prvi na pot. To pravico sem si namreč kot organizator lastil jaz, ki sem bil v Liki dobro znan in obenem prepričan, da bom za ostale vse prav uredil in pre-skrbel tudi prevozna sredstva. Le s težavo sem si priboril pravico, da grem prvi na pot; drugi gre Nacek s soprogo, tretja pa Picek in Pacek. Segli smo si v roke, potem ko smo se natančneje pogovorili, kaj bo vsakdo še storil pred prevozom. Srce mi je poskakovalo od veselja, da se je znašla tako sijajna družčina. Nacek je kar od kraja vse objemal in se cedil od samega tovarištva.

Kot strela z jasnega je drugi dan tik pred prevozom treščila vame Na-ckova prikazen. V vsej naglici mi je sporočil: »Žena se je odločila, da greva midva prva na pot. Tako je in nič drugače. Boš že oprostil. Ti pa pojdi jutri za menoj! V Liki bom vse uredil, kar je potrebno. Na postaji te bom pričakoval s kamionom in ti pomagal, kot smo se bili domenili. Zdrav bodi, ljubi Bonifacij!«

Ni mi preostalo nič drugega, kot da se vdam. Nekje globoko v srcu pa me je že drugič zbolelo ob zavesti, da prihajajo z novimi čebelarskimi pri-jatelji tudi takale presenečenja, ki jih takrat pač ni bilo, ko sem se vozil

sam. Zdelo se mi je, da bodo postala taka presenečenja čedalje bolj pogostna in da se mi bo nekoč še kolcalo po starih časih. Nisem se prav nič motil, kajti bližnji dogodki so moje domneve v celoti potrdili.

Picek in Pacek sta bila sila vznemirjena zaradi kršitve dogovora in načrta, ki smo ga potrdili kot dobri prijatelji s stiskom rok in zapečatili z Nackovimi objemi. Toda bilo je prepozno. Nackove čebelice so bile že na poti v obljubljeni deželo.

»Nič za to,« sem miril oba, »vseeno je, če pride on prvi; nam bo pa doli vse pripravill!«

Drugi dan sem potoval jaz. Srečno sem prispel v Liko in, kot so nekoč Izraelci hrepeneče gledali od daleč obljubljeni deželo, tako sem se poln upanja oziral na bližajočo se postajo, kjer naj bi me čakal Nacek, prijazno mahajoč z roko v pozdrav! Želel sem si tega tembolj, ker je imel vlak zamudo in je bila ura že osem. Bil je torej skrajni čas, da močne družine postavim na odrejeno mesto in spustim. Toda o joj! Nikogar nikjer. Mislil sem, da se je Nacek kje zamudil in da bo prišel nekoliko kasneje. Ura je bila že devet in neizprosno liško sonce je žgalo, da so se čebele v panjih čedalje bolj vznemirjale. Nobenega človeka nisem mogel dobiti za pomoč. V vsej naglici sem znosil petdeset panjev čez progo na bližnji travnik in jih tam odprl. Vse čebelice sem rešil, potem pa truden do smrti in razočaran nad »dobrim« tovarištvom zaspal.

Popoldne sem poiskal šoferja in se zmenil z njim za večerni prevoz na osem kilometrov oddaljeno pasišče. Povedal mi je, da je vozil prejšnji dan čebele nekemu Slovencu. Po opisu sem takoj vedel, da je moral biti to Nacek, saj je šofer pripomnil, da je bil »pčelar« bolj redkobeseden in je govorila predvsem soproga. O našem prihodu ni vedel ničesar. Moral sem ga lepo prositi, da mi je peljal čebele, kajti v tem kraju je bil njegov kamion edino resno prevozno sredstvo in mož bi lahko računal, kolikor bi hotel. Pa je bil poštenjak, da ga takega redko najdeš med šoferji. Dal sem mu dobro nagrado in ga naprosil, da prepelje zjutraj še Pickove in Packove čebele. Ko sva vse opravila, sva na senu nekoliko zadremala, potem pa krenila na postajo. Prvotno sem mislil ostati pri svojih čebelah v dobri veri, da bo Picku in Packu pomagal Nacek. Pa mi je nekaj reklo, naj le grem na postajo. Oba sta prišla: Picek in Pacek, prvič s tako dolge poti. Nekam boječe sta gledala iz vagonov, toda moj nasmejani obraz in šoferjeva prisotnost sta ju spravila hitro v dobro voljo. V desetih minutah smo naložili čebele na kamion in jih odpeljali na Nackovo pasišče, kakor smo se bili domenili. Toda tu sem doživel novo razočaranje. Nacek je postavil svoje panje tako, da nista imela Picek in Pacek nobenega prostora več. Neprijazni »gazda« ni hotel ničesar slišati v novih čebelah. »Ovaj Slovenac,« je zatrjeval, »mi nije ništa kazao, da ćete doći. Ljutiće se na vas, ako i vi ostajete ovdje. Nećemo više razgovarati o tome!« Ko smo ga vprašali, kje je Nacek, je odgovoril: »S soprogo se je odpeljal na semenj, da se malo razvedri!«

Bilo je vroče, ura že okrog desetih. Kam sedaj? Treba je bilo hitro odločati. Poleg svojega pasišča sem imel še rezervno, kamor sem nameraval naslednje leto sam postaviti čebele, da bi ne bile preveč na kupu. Z vso naglico smo vozili kar po slabi poljski poti, ki se je izgubljala med travniki. Nesreča pa ne pride nikdar sama in tudi takrat ni. Šoferju je zmanjkalo

bencina in moral je ponj v 6 km oddaljeno mesto, Čebele, ki so bile že razburjene, nismo mogli razložiti. Nasekali smo vej v bližnjem grmičevju in z njimi pokrili panje, da bi jih tako zavarovali pred žgočim soncem. Pacek je posekal skoro vse grmiče v bližini. Z vejami obloženi kamion je bil bolj podoben napadajočemu maskiranemu tanku kot nedolžnemu prevoznemu sredstvu. Panje smo odprli v zadnjem trenutku. Nato smo zmučeni legli v travo, da se odpočijemo. Pa nismo bili toliko utrujeni od naporov kot od razočaranja. Ko bi se bil Nacek tisti hip prikazal, bi ga gotovo pošteno nabunkali. Previdni mož pa je vedel, da ni dobro hoditi okrog čebel in čebelarjev v taki vročini. Zato je sedel raje v krčmi ob pečenem jagujičku in hladnem pivu.

A kaj bi vse to! Minilo je in čebelice smo srečno prepeljali na pasišče. Drugi dan smo se odpravili domov. Pozabili smo na neprilike in težave. Tudi na Nacka nismo bili več tako zelo hudi. Še najbolj mu je zameril Pacek, ki ga od tistih dni ni maral več. Za nameček nam jo je v Karlovcu pobrisal vlak, ki vozi proti Novemu mestu, in morali smo nekaj ur presedeti v postajni restavraciji. Na Pickov predlog smo pisali Nacku zahvalno razglednico s približno takole vsebino: »Vam in Vaši gospej soprogi se za strokovno vodstvo na prevozu lepo zahvaljujemo, zlasti pa za zares tovariško pomoč na postaji in za velikodušnost na pasišču. Nikdar Vas ne bomo pozabili, povsod Vas bomo postavili za zgled!« Vsi smo se podpisali.

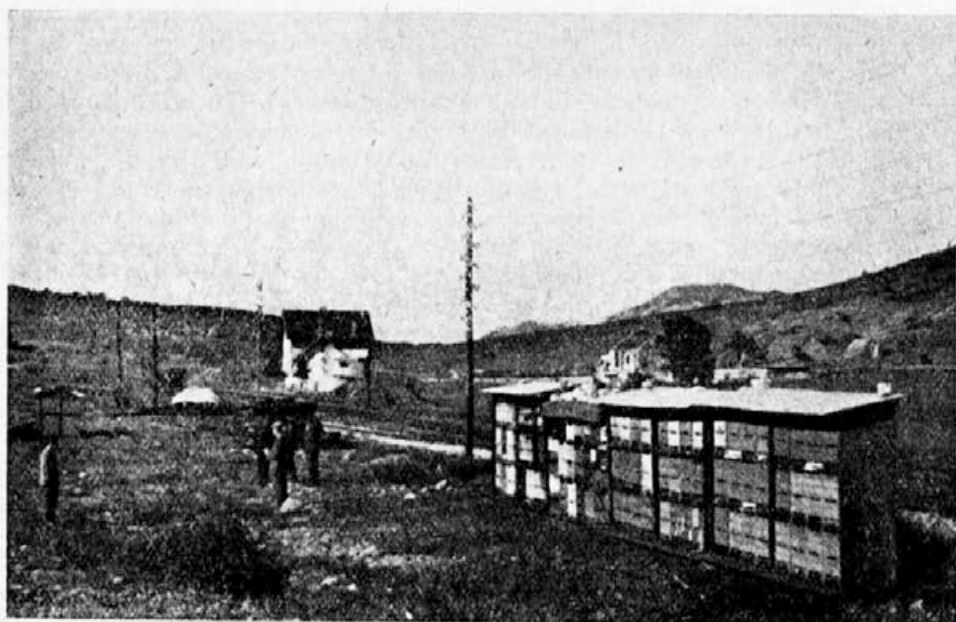
Čez nekaj dni sem dobil obširno priporočeno pismo, v katerem je Nacek na neverjetno preprost način pojasnjeval, zakaj ga ni bilo na postaji in zakaj je prišlo do spremembe na pasišču. Vsa njegova razlaga je bila privlečena za lase. Naravnost presenetila pa me je njegova zahteva, da moramo v osmih dneh preklicati vse trditve, sicer bomo imeli opravka z advokatom oziroma s sodiščem.

Nackovo pismo me je spravilo v slabo voljo, saj si nisem nikdar predstavljal, da bi morali hoditi čebelarji okrog advokatov in sodišč, da bi tam urejevali svoje spore. Hudomušni Picek, ki je bil pravzaprav organizator in pobudnik tega spora, pa se je zadovoljno smejal, streljal svoje puščice na levo in desno ter pri tem neznanško užival. Toda ves spor se je kar sam po sebi poravnal, ali bolje rečeno: odlična letina ga je spravila s sveta. Nismo se še dobro vrnili iz Like, že so začele prihajati razveseljive vesti: panji so polni, pridite takoj točit. Res je bilo tako! Tisto leto je medil v Liki vsak kol in medu je bilo, da nisi vedel kam z njim. Nekega dne me je ves vročičen obiskal sam Nacek. Nikdar bi tega ne bil pričakoval. Pred desetimi dnevi mi je še poslal svoje grozeče pismo in odpovedal prijateljstvo za vse večne čase, danes pa je pred menoj s solzami v očeh bral brzojavko: »Pridite takoj, panji so polni!« Kdo bi ob takih vesteh še mislil na spore? Velikodušno pozabiš na vse. Tako sem storil tudi jaz, ko me je blagi Nacek objel, mojo boljšo polovico pa celo poljubil. Seveda sva morala takoj k Picku. Mož je po stari navadi spet sedel za mizo in nekam začudeno pogledal, ko sva vstopila. Nezaupljiv, kot je bil vedno, ni verjel Nacku in šele brzojavka ga je prepričala o tem, da so se njegove čebele v blagoslovljeni deželi vendarle enkrat najedle medu in ga prihranile celo za gospodarja. Pickova boljša polovica pa sploh ni verjela nikomur, niti uradnemu papirju ne, na katerem je bilo zapisano, da so panji res polni. Časa za oklevanje ni bilo.

Nacek je s soprogo že določil čas odhoda in vsa ekspedicija je morala drugo jutro na pot. Ubogi muharji! Zdaj so bili vsi iz sebe, ker niso imeli nobenih posod za med. Picek, ki je imel največ praktičnega duha, je kaj hitro rešil problem. Spomnil se je na svoje prazne vinske sode, ki so že leta samevali na skednju. Kot umen čebelar in sadjar je kaj kmalu spoznal, da se v glavnem mestu Ljubljani ne spleča stiskati sadja v mošt. Zato so bili sodi prazni in to mu je sedaj prav prišlo. Kot bi mignil, so bili na vozu. Njegov naraščaj se je nekam porogljivo smejal očetu, ko je dajal svoja povelja. Na voz so morale tudi stare kante od masti in vsa mogoča ropotija, da je le imela okroglo obliko in luknjo. Vse je romalo na postajo in z nami vred odpotovalo v Liko.

Kdo naj bi opisal srečo in zadovoljstvo, ki so jih čutila čebelarstva srea ob polnih in pobeljenih plodiščih in mediščih! Picek in Pacek, Nacek s soprogo in jaz s svojo boljšo polovico, vse je bilo vzhičeno in govorili smo samo o centih in tonah sladkega pridelka. Glejte čudo prečudno! Medu je bilo zares toliko, da nismo vedeli kam z njim, a ko smo nehali točiti, so bili panji spet polni. Morali smo takoj v Ljubljano, da spraznimo posodo in da se spet vrnemo. Pri nezaupljivih Pickovih niso verjeli tolikšni sreči. Otroci, ki so vselej z omalovaževanjem govorili o čebelah in čebelarjih, so boječe otipavali polne vrče, kot bi se hoteli prepričati, če so res polni. Pickova žena pa je vzkliknila: »Kdo bi si mislil, da ta uboga živalca, ki jo imam tako rada, lahko toliko nabere!«

(Dalje prihodnjič)

Panji slovenskih čebelarjev na železniški postaji Malovan v Liki

Cebele vidijo ultravijoličasto. Kako se morejo čebele po soncu orientirati, kadar je zastrito? Na to vprašanje doslej še nihče ni mogel odgovoriti. Znanj čebelarški znanstvenik dr. Karel Frisch pa se je nedavno lotil tega problema. Povezal se je s svojimi sodelavci in z monakovsko zvezdarno. Tej delovni skupini je uspelo, dognati presenetljive stvari.

S plesi na satih sporočijo čebele svojim tovarišicam, kako daleč je kak mendenj vir, kako izdaten je in na kakšnem cvetju je, a tudi to, v kateri smeri neba ga je treba iskati. Smer navedejo natančno po stanju sonca. Za sonce vedo tudi takrat, kadar ga oblaki popolnoma zakrivajo. Dr. Frisch je že dolgo domneval, da se čebele ravnaajo po ultravijoličastem sevanju, ki ga človeško oko ne zaznava. Dokaz za tako orientacijo čebel pa je doprinesel šele sedaj.

Skupaj z astronomi je fotografiral tisti del neba, kjer naj bi po »napovedi« čebel moralo biti sonce. S fotoploščami, občutljivimi za ultravijoličasto svetlobo, je ugotovil tam, kjer je bilo sonce, svetlejše lise med oblaki. Človeško oko na tistih mestih ničesar ne opazi, toda čebela spozna sonce natančno kakor fotografična plošča po ultravijoličastih žarkih. Kadar je bilo nebo pokrito s težkimi deževnimi oblaki, takrat tudi čebele svetlih lis niso mogle zaslediti. No, takrat pa je bolje zanje, da ostanejo lepo doma.

A. B.

Katero jed človeški želodec najhitreje prebavi? To je med, ker ga prebavi v desetih minutah. Zaradi nagle prebave nas utrujenost po napornem delu kaj kmalu mine. Zato med posebno cenijo športniki in turisti. Vendar med ne prija vsem ljudem. Pri njegovi prebavi se namreč razvija precejšnja toplota, ki povzroča pri tistih, ki imajo občutljiv želodec, koliko.

A. B.

Kdo ima prav? V 2. letošnji številki tednika TT je bil pod naslovom »Zdravje« objavljen tale zapisek: »Pod vplivom vitamina E doživlja čebelja matica svojstveni razvoj in lahko izpolni svojo vlogo v panju. Njena ličinka dobiva namreč posebno hrano, v kateri je mnogo

vitamina E, medtem ko ga v hrani čebeljih ličink skoraj ni«.

Ta trditev je daleč od resnice. V članku dr. Senegačnika »O mati nem mlečku«, ki ga je objavil letošnji Sl. čebelar, berem na strani 42: »Raziskovalcu P. Schoorlu in sodelavcem se ni posrečilo v matičem mlečku ugotoviti vitamina E (1936)«.

Trditev v TT je tedaj s kljuko sneta.

A. B.

Se en slikar končnic. Zanj so mi povedali koroški čebelarji pri obisku v Ljubljani dne 14. maja t.l. Pisal se je Medard Skuk, p. d. Hamruželj. Živel je v Doberli vesi in je umrl pred 30 leti. Bil je prav dober slikar. Posebno rad je slikal hudomušne prizore.

A. B.

Kaj vse mora papir prenesti. Dne 5. I. 1957 je Ljubljanski dnevnik objavil pod naslovom »Iz pomenkov ljubljanskih čebelarjev« tole vest: **Izgube v zimski dobi** (podčrtal pis.) so največje zaradi panjev, ki imajo predebele stene, **tako da spomladi** (podčrtal pis.) dolgo ne prepuščajo sončne toplote. Celó šum vode v žlebovih škodljivo moti zimsko mirovanje čebel.

Rad bi poznal tiste »čebelarje«, ki so to skuhal. Vsak začetnik ve, da ima na primer AŽ-panj dvojno sprednjo končnico zato, da so čebele pozimi boljše zavarovane zoper mraz, poleti pa zoper vročino. Družine v panjih z enojno sprednjo končnico ali z enojnim obodom, kakršnega ima n. pr. ameriški panj, v hudih zimah mraz zelo zdeluje. Zato so zimske izgube čebel v severnejših delih USA tako velike, da je čedalje več čebelarjev, ki jeseni vse svoje panje podrejo, spomladi si pa naroče roje s toplega juga. Poleti, ob hudj vročini nastane v panjih z enojno sprednjo končnico, še bolj pa v ameriških panjih, ki so v celem izpostavljeni žgocemu soncu, tolika vročina, da čebele nehajo izletavati na pašo in brez dela množično prisedajo na bradah.

Ze stari čebelarji so vedeli, da morajo biti panji ali vsaj njihova žrela pozimi zasenčena, ker bi sicer sonce izvabljaloz prezimujoče čebele na plan — v smrt. Take izlete pod vplivom toplih sončnih

žarkov pa zavirata pri AZ-panju sprednja dvojna končnica in privita brada.

Kako bi bilo mogoče, da bi se zoper zimske izgube spomladi obnesle enojne sprednje končnice, pa res ne vem razložiti, a tudi še marsikdo ne.

Čebelarški dopisnik »Ljubljanskega dnevnika« je prav gotovo humorist. Saj bi sicer ne mogel pisati o škodljivosti vodnega šuma v strešnih žlebovih in to, prosim, pozimi! Kje naj se takrat voda vzame? Sicer pa se prezimujejo čebele za take motnje prav nič ne zmenijo. Pri marsikateri naši železniški čuvajnici imajo čebele, ki navzlic drdranju vlakov kar dobro prezimijo.

A. B.

Koliko panjev lahko posamezen čebelar oskrbuje? Nedavno je bil v dnevnih časopisih objavljen članek o velečebelarstvu, ki ga nameravajo ustanoviti nekje v Savinjski dolini. V članku je bilo rečeno, da bo posamezen čebelar lahko skrbel za 1000, beri »tisoč panjev«, ki pa morajo biti kakopak ameriškega sestava, a čebelar visoko kvalificiran.

Te trditve niso nič drugega kakor najbolj preprosta demagogija. Nesporno je, da posamezen čebelar ne more s pridom sam oskrbovati niti 200 panjev, pa naj bodo kakršnegakoli sestava. V mislih imam poklicnega čebelarja, ki se ukvarja samo s čebelami. Komur je pa čebelarstvo le stranski »poklic«, mu že 100 panjev vzame sleherno minuto prostega časa.

Vesten čebelar, ki pa ni treba, da bi bil visoko kvalificiran, lahko skrbi še za več kakor 1000 panjev, toda le tedaj, če mu stoji ob strani dovolj dobrih čebelarjev za njihovo oskrbovanje. Med pojmom skrbeti za panje in jih oskrbovati je pač velika razlika.

A. B.

Panji se bodo zopet podražili. Povedali so mi, da se bo tudi cena panjem kmalu zvišala. Potem bo n. pr. AZ-panj na devet satov stal 8500 din, drugi panji pa seveda precej več. Koliko časa bo ta cena veljala?

Zanimalo me je, kakšno je razmerje med navedeno bodočo ceno in ceno pred prvo svetovno vojno in pred drugo.

Leta 1914 je stal prvovrstno izdelan AZ-panj na 9 satov 18 takratnih avstrijskih kron, kar je toliko kot 19 1/2 švicarskih frankov (po 95 avstrijskih vinarjev).

Leta 1941 je stal tak panj 250 dinarjev ali 19 švic. frankov (1 frc. = 12 din). Potemtakem je cena od leta 1914 do leta 1941 ostala skoraj neizpremenjena. Da bo račun pravilen, moramo sedanje dinarje spremeniti v švicarske franke po trenutnem tečaju na borzi v Zürichu v Švici. Tam plačajo 5 frc 70 cent. za 1000 dinarjev. V švic. frankih bi omenjeni panj v bodoče stal (5.70 × 8.5) okrog 48 frc. 50 cent. Zvišana cena od leta 1941 bo potemtakem 28 frankov, to je okroglo 160 % več.

Morda bo hotel kdo ta veliki povišek zagovarjati s tem, da je s sodobnim AZ-panjem precej več mizarskega dela kakor z bolj preprostim iz leta 1914. Rekel bo, da tudi neupravičeno visoka cena lesa podražuje panje. Vse to je res, navzlic temu se mi zdi, da je že sedanja cena močno pretirana. Ne smemo prezreti, da so bili predvojni panji izdelani iz prvovrstnega in suhega lesa, medtem ko sedanji niso. Le kdo bo spričo tako dragih panjev še hotel postati čebelar!

A. B.

Izreden dogodek so lahko opazovali v okolici Stične na Dolenjskem. Prijatelj Janko Marolt, načelnik železniške postaje v Ivančni gorici, mi je povedal, da so čebele lani na božični dan in Silvestrovo prav pridno nosile obnožino. Kaj takega ne pomnijo niti najstarejši čebelarji.

A. B.

Ena za kratek čas. Hudomušni čebelar Zabavnik je zastavil čebelarju Trdoglavcu tole vprašanje: »Ti, ki se rad pohvališ, da imaš vse čebelarke skrivnosti v malem prstu, mi izračunaj, koliko je čebelar star, če ima 5 m dolg čebelnjak, 2 1/2 m visokega in 2 m globokega.

Trdoglavec je dolgo, dolgo ugibal, kako bi rešil ta čudni račun. Ko je Zabavnik videl, da ima Trdoglavce že potno čelo od »računanja«, ga je potrepljal po rami in dejal: »Nikar se ne muči, tega računa ti ne boš nikdar rešil. Povem ti pa, da je čebelar star natanko 37 let, 3 mesece in 6 dni.«

»Križ božji, kako pa si to izračunal?« je vprašal osupli Trdoglavec.

»Nič izračunal; čebelar mi je to sam povedal,« mu je odgovoril Zabavnik.

A. B.

POROČILO

o 9. rednem občnem zboru Zveze čebelarških društev za Slovenijo dne 9. maja 1960

To pot je bil občni zbor v Mariboru, in sicer v veliki sindikalni dvorani OLO, ki je bila lepo okrašena z zastavami, zelenjem in Janševim doprsnim kipom. Napovedan je bil za 10. uro, pričel pa se je 20 minut kasneje. Ko so oddali delegati čebelarških društev svoja pooblastila, jih je predsednik Majcen prisrčno pozdravil, od gostov pa še posebej veterinarska inšpektorja dr. Menina in dr. Zemljiča, zastopnika tiska tov. Resnika, zastopnika ljubljanskega radia tovariša Zorna in zastopnika Medeksa tov. Zagarja. Nato je prešel k volitvam delovnega predsedstva in raznih komisij. Delovno predsedstvo so sestavljali tovariši Močnik, Slander, Resman in Bratina. Za člane kandidacijske komisije so bili določeni tovariši Benko, Galob, Lampe, Mikec, Raič, Sever in Fegeš, za člane verifikacijske komisije tovariši Belec, Cvetko in Marolt, za zapisničarja pa tovariš Robida. Volilna komisija je odpadla, ker se je občni zbor zedinil, da bo volitev novega odbora Zveze javna.

Ko je delovno predsedstvo zasedlo svoja mesta, je tov. Slander prebral dnevni red. Ker ni bilo nobenih izpreminjalnih predlogov, je podal besedo tovarišu Majenu, ki je v splošnih potezah očrtal dosedanje delo Zveze in nakazal njen nadaljnji program. Njegov govor je bil v skraćeni obliki objavljen v prejšnji številki Slovenskega čebelarja, zato ga na tem mestu samo omenjamo.

Za predsednikom Majenom je natančno poročal o delu upravnega odbora Zveze v preteklem letu tajnik tovariš Slavko Raič. V uvodu je omenil, da je letos preteklo že 61 let, odkar je bila ustanovljena čebelarška organizacija. V tej dolgi dobi je doživela več sprememb, toda svojega programa ni nikdar menjala in je mnogo doprinesla k dvigu našega čebelarstva. Tudi v preteklem letu je Zveza s svojim delom dokazala, da stoji na trdnih temeljih, da torej še ne misli shirati, čeprav se še vedno naj-

dejo ljudje, ki ji prerokujejo skorajšnji konec. Prebolela je hude krize, ki bi jim marsikatera druga organizacija podlegla. Tudi tista društva in družine, v katerih je nekaj let vladalo popolno mrtvilo, so se danes opomogle. Posamezniki zopet iščejo stike s svojo čebelarško organizacijo, ker so se prepričali, da jim je potrebna. Vidni znak njene moči so več kot tisoč strani obsegajoči knjigi Sodobnega čebelarstva, stalno naraščanje članstva, razmeroma visoka naklada našega strokovnega glasila in predavanja, ki jih vedno bolj ponazarjajo primerni filmi. Zveza s svojim izobraževalnim delom dokazuje, da je na pravi poti in da se zaveda dolžnosti, ki jih terja od nje današnja stvarnost.

Upravni odbor je imel 12 sej, ki so bile vse sklepčne. Pod spretnim in tovariškim vodstvom predsednika Majena so bile razprave na dostojni višini, sklepi pa vedno enodušni. Namesto odstopivšega tajnika Kopitarja je prevzel naloge posle tov. Franc Cuk. Ta je takoj ob svojem nastopu z vzornim trudom pregledal in v glavnem uredil kartoteko našega glasila Slovenskega čebelarja. Mora pa še sproti popravljati napake, ki nastajajo največ zaradi tega, ker javljajo družine, a tudi društva napačna imena. Do 26.4. smo imeli z vstetimi zamenjavami in brezplačnimi oddaji lista 4951 naročnikov. Do 26.7. je za leto 1959 plačalo članarino 3429 članov, nekaj pa tudi za leto 1957 in 1958. V decembru 1958 smo vložili proti zamudnikom 188 tožb. Na ta pritisk je poravnalo svoj dolg 154 članov.

Večkrat smo razpravljali o ureditvi pisarniških prostorov. Ker imamo premalo prostorov, so ti bolj podobni skladiščem kot pa pisarnam. Ravno zaradi tega je morda tudi povezava s članstvom nekoliko popustila. Vendar se zdi, da so se čebelarji v današnje stanje kolikor toliko uživali. Ker je bila naša hiša nacionalizirana, je upravni odbor določil, katere prostore naj predlaga v izločitve.

Zveza je naprosila vsa čebelarška društva, da naj ji do 20.12. pošljejo sezname članov po družinah. Formularjem za te sezname je priložila tudi navodila, kako naj jih izpolnijo. Žal, da ta navodila niso zalegla. Nekatera dru-

štva so formularje pomanjkljivo izpolnila, mnoga pa jih sploh niso vrnila. Zato ni Zveza kriva, če ne more napraviti reda, kot bi ga rada.

Na eni izmed sej smo določili komisijo, ki naj bi proučila, kako bi prišli do novih filmov. V komisiji so tovariši Cimerman, Mihelič, Rojec in Senegačnik. Od prej imam o že švicarski film »Iz življenja čebel«, pred kratkim pa smo kupili še ruski film »Svet čebele«. Za zadnji film smo plačali 85.000 din. Zato ga Zveza ne more predvajati brezplačno in zahteva za vsako predvajanje 1000 din odškodnine. Društvom in družinam priporočamo, da povabijo na predavanja s filmi tudi nečebelarje, posebno šolsko mladino, in zahtevajo primerno vstopnino.

Generalni direkciji železnic v Beogradu smo poslali vlogo s prošnjo, da naj ne poviša tarife za prevoz čebel. O tej vlogi smo obvestili tudi hrvatsko in srbsko čebelarstvo organizacijo. Odgovora do sedaj še nismo prejeli. Pravilnik o razdeljevanju pasišč, ki je bil objavljen leta 1952 v Slovenskem čebelarju, smo na novo pregledali in ga poslali na pristojno mesto, vendar vse tako kaže, da tudi s to akcijo ne bomo izposlovali tako potrebne uredbe o pasiščih. Tov. Resmana smo zagostili, da izdela osnutek pogodbe za čegiste, ker nameravamo čegoje počasi likvidirati, in sicer tako, da jih bodo čegisti odkupili in plačali v dogovorjenem roku.

Za mednarodni dan čebele 15. 12. je bil objavljen v časopisu »Delo«, primeren članek, vendar z zamudo, čeprav je bil pravočasno oddan uredništvu. Tov. Majcen je pri »Delu« tudi posredoval, da bi dobili v tem časopisu svoj kotiček, kot ga imajo lovci in ribiči. Kotiček je dovoljen, ni pa dopisnikov zanj. Zadeva Perko še ni rešena. Nikakor ne moremo dognati, kako je z njegovim premoženjem.

Mnogo smo razpravljali na sejah o nabavi novih čebelarstvih znakov. Po zadnjem sklepu naj bi bil osnutek enoten, izdelava pa v zlatu, srebru in bronu. Poleg znaka naj bi dobil vsak odlikovanec še pismeno priznanje. Zaradi osnutka smo se obrnili na znanega medaljerja Stovička, ki je hkrati čebelar, a ga nam do zdaj še ni poslal. Ta stvar je torej nekoliko v zastoju, medtem ko smo drugo tako akcijo, ki se tiče razglednic izbranih panjskih končnic, dokončno izvedli. Razglednice so dotiskane

v 105.000 izvodih, to je v 10.300 serijah. Za klišeje smo plačali 343.820 din za štiriobarvni tisk in umetniški karton pa 652.450 din, skupaj 996.270 din. Nadrobno bomo prodajali razglednice po 30 din, pri večjem odvzemu pa smo določili tele popuste: pri 10—100 serijah 20 %, pri 100—1000 serijah 25 %, a od 1000 serij dalje 50 %. Zadnji popust velja tudi za vse muzeje ne glede na količino nabavljenih razglednic. O najugodnejšem razpečevanju se bo treba še pogovoriti. V ta namen smo dali izdelati posebne ovitke.

Slovenski čebelarji s Koroškega so Zvezi sporočili, da žele napraviti dvodnevni izlet v Slovenijo. Zveza se bo potrudila, da jim bo bivanje pri nas čimbolj prijetno in da bodo videli čimveč zanimivega.

Ker so se čebelarstvi odbori pri kmetijskih združenjih večinoma razšli, se tamkaj zadržani čebelarji prilagoma vračajo v naša društva in družine. Na našo organizacijo se sedaj obračajo tudi pionirski krožki in pionirske zadruge z nekaterih osnovnih šol; žele strokovno in gmotno pomoč pri snovanju čebelarstev. Zveza in društva jim pomagajo, kolikor morejo. Clani društev oskrbujejo šolske čebelnjake ter nudijo učenecem praktični in teoretični pouk.

Zveza je bila v stalnih stikih z društvi, neredko tudi z družinami. V dopisovanju je bila vseskozi ažurna. Kadar je le bilo mogoče, je poslala na društvene občne zbere svoje delegate, ki so jih določale seje, v nujnih primerih pa tajništvo. Tudi željam društev oziroma družin glede predavanj je skušala vedno ugoditi. Tov. Senegačnik je predaval 15-krat, tov. Rojec in Martelanc pa po 4-krat. Predavanja, ki so bila največkrat povezana s predvajanjem filmov, so stala Zvezo 55.290 din. Če upoštevamo še to, da so društva, ponekod tudi družine, priredila lepo število predavanj s svojimi predavatelji, moramo priznati, da je naša organizacija mnogo storila za strokovno izobrazbo slovenskih čebelarjev.

Važna povezava s terenom so plenarne seje. Na teh je dobil upravni odbor Zveze mnogo pobud za nadaljnje delo. Kakor so potrebne in koristne, pa predstavljajo zanj znatno materialno obremenitev. To je tudi vzrok, da so bile v vsem poslovnem letu samo tri.

Razveseljivo je, da se je odnos med Zvezo in Medeksom znatno izboljšal. Da

se še bolj poglobi, je Medeks na povabilo Zveze voljan poslati v novi odbor naše organizacije svojega zastopnika.

Slovenski čebelar je izhajal mesečno izmenoma na 32 in 16 straneh. Lahko bi seveda izhajal tudi v enakih zvezkih na 24 straneh, s čimer bi dosegli isti letni obseg, toda zanimivo je, da bi morali zaradi tega vsako številko še enkrat dlje tiskati kot številko na 32 straneh. Ker bi se s tem stroški za tisk znatno povišali, smo se raje odločili za navedeni način izdajanja v neenakomernih zvezkih. Prav iz istega vzroka je bil tudi ovitek v preteklem letu zelo skromen. Kljub vsem meram, s katerimi smo hoteli postaviti list na čimbolj realno finančno bazo, pa vendarle izkazuje blagajniška knjiga ob zaključku prejšnjega leta 529.017 din dolga. Res je, da se je ta dolg do danes že skoraj za polovico zmanjšal, toda glede na prejšnje izkušnje si skoraj ne upamo trditi, da se nam bo posrečilo iztirjati vse dolžnike. Če bi se to zgodilo, bi zaključili lansko leto s 491.557 din prebitka.

Ker je bil Slovenski čebelar lansko leto po svoji zunanosti le nekoliko preveč skromen, smo se na željo pretežne večine članov odločili letos za nekoliko bolj moderen ovitek. To seveda ni ostalo brez posledic. Vsakomesečna naklada nas stane sedaj okrog 21.000 din več kot prej, zaradi česar so se stroški za »Čebelarja« povišali letno približno za četrto milijona.

Z vsebino Slovenskega čebelarja so bili bralci na splošno zadovoljni. Nekoliko prigovorov je bilo zaradi prevodov klasičnih čebelarskih piscev, v katerih ni našel po mnenju nekaterih zlasti preprosti čebelar ničesar takega, kar bi ga moglo zanimati. Poudariti pa je treba, da imajo te pisce domala že vsi narodi prevedene na lastne jezike. Ker pri nas na posebno izdajo grških in latinskih čebelarskih klasikov ni bilo mogoče misliti, smo jih pač objavili v Slovenskem čebelarju. Uredništvo je pazilo, da so izhajali v čim večjih presledkih in da niso preveč omejevali prostora ostalemu strokovnemu čitivu.

List je urejal poseben uredniški odbor, v katerem so bili tovariši Benedičič, Majcen, Raič, Senegačnik in Slander. Glavni urednik je bil tov. Vlado Rojec. Naloga odbora je bila, da pregleda vse došle članke in določi, kateri izmed njih so primerni za objavo. Izбира gradiva za posamezne številke je bila prepuščena

glavnemu uredniku, paziti pa je moral pri tem, da so aktualni članki prišli čimprej na vrsto.

Gradiva skoraj ni primanjkovalo. Če pa se je to zgodilo, so uskočili tovariši iz odbora in tako pomagali uredniku iz zadrege. Zlasti sta se pri tem odlikovala tovariša Raič in Senegačnik.

Seje uredniškega odbora so bile vsak mesec okrog 20., list pa je nato izšel okrog 15. v naslednjem mesecu. Večinoma je izhajal redno, le oktobra je nastal zastoj zaradi izdaje muzejske številke. To številko smo tiskali tudi kot separatko v 3000 izvodih. Posebne izvode je prevzel čebelarski muzej v Radovljici, ki jih sedaj oddaja obiskovalcem namesto vodiča pri ogledu zbirke. Stroške za tisk preko redne naklade je pokrilo radovljiško čebelarsko društvo z zbranimi oglasi.

V decembru lanskega leta je sklicala Zveza sestanek vseh vidnejših sodelavcev Slovenskega čebelarja. Poročilo o sestanku je izšlo v letošnji številki za marec na ovitku. Uspeh sestanka se kaže, v tem, da je prejelo uredništvo precej novega gradiva, tako da z njim vsaj za sedaj ni v zadregi. Prosi pa še vse ostale sodelavce, ki so se na sestanku obvezali za kak članek, da ne pozabijo na svoje obljube. Na tem sestanku smo določili tudi naslove za tri teme, za katere je Zveza razpisala po dve nagradi v višini 20.000 in 10.000 din. Povedati pa je treba, da je odziv na razpis zelo majhen. Upajmo, da se bo do zaključka roka, do katerega je treba oddati rokopise, zglasilo še kaj tekmovalcev.

Knjižnica se je v preteklem letu pomnožila za 66 knjig. Večinoma so to knjige iz Perčeve zapuščine. Škoda je, da nekaterih dragocenih knjig iz te zbirke nismo mogli kupiti, ker je posredovalec zahteval zanje previsoke zneske. Sedaj je v knjižnici 1669 knjig, od katerih jih odpade na periodiko 840. V zameno za Slovenskega čebelarja prejemo 47 časopisov v raznih jezikih. Prevladujejo nemški in angleški strokovni listi. Te izposojamo šele tedaj, ko je letnik zaključen. Le v študijske namene dajemo za kratek čas na vpogled tudi posamezne številke.

Knjižnica je nameščena v zadnji sobi za Medeksovo trgovino. Ker pa nam primanjkuje prostora, je soba tako natrpana z raznimi predmeti, zlasti s preostalimi izvodi »Sodobnega čebelarstva«

da je bolj podobna skladišču kakor pa knjižnici. Morda se bo glede tega kaj zboljšalo, ko bomo po izločitvi iz nacionalizacije hiše dobili primernejše prostore.

(Dalje prihodnjič)

ČEBELARSKA DRUŽINA LAŠKO

V Lahomšku, četrť ure od Laškega, ima Mirko Kranjc lepo kmetijo, blizu hiše pa tudi čebelnjak. Čebelarstvo dru-

tako razsajala kakor v letošnji pomladi, ko je pobrala lepo število čebeljih družin.

Čebelarji so tov. Slanderu zastavili po predavanju več vprašanj, na katera je ta poljudno in strokovnjaško odgovarjal. Po debati smo se fotografirali ter še dalj časa ostali skupaj v pristrénem razgovoru. Vsi smo bili hvaležni predavatelju ter izrazili željo, da bi bilo še večkrat kako primerno predavanje.

A. Ojsteršek

Čebelarji iz Laškega in okolice na predavanju pri Kranjčevem čebelnjaku

žino Laško je povabil, naj bi pri njem imela čebelarstvo predavanje.

V nedeljo 29. maja se je zbralo tamkaj 50 čebelarjev, ki jim je tov. Slander iz Celja govoril o čebeljih boleznih. Ker je letos tudi na našem področju nose-mavost močno prizadela čebelarstvo, je bilo tako predavanje zelo koristno. Tov. Slander nam je razložil, po kakšnih znakih spoznamo, da so čebele obolele za nose-mavostjo, povedal pa je tudi, kako jih zdravimo in kakšna sredstva pri tem uporabljamo. Navzoči čebelarji so sklenili, da se bodo temeljito pripravili za boj proti nose-mavosti, zlasti če bi zopet

PREDAVANJE V LETUŠU

Čebelarji braslovške družine smo imeli v nedeljo dne 15. maja 1960 v Letušu čebelarški sestanek pri čebelnjaku tovaršice Dobnikove, ki je po pok. očetu prevzela čebelice v svojo oskrbo. Zbralo se nas je kar lepo število; tudi šolska mladina je prišla. Predaval nam je predsednik Čebelarskega društva v Celju tov. Slander o prestavljanju in vzreji matic. Bil je zares prav prijeten dopoldan. Lahko je žal tistim čebelarjem, ki se vabilu niso odzvali. Kljub sedmim križem sta se udeležili sestanka naši najstarejši članici Lenčka iz Letuša in

Mica iz Malih Braslovč, ki bi lahko s svojimi čebelicami obhajale že zlato poroko.

Po predavanju nam je tov. Šlander še praktično pokazal, kako pravilno predstavljamo, kar je posebno zanimalo šolsko mladino. Vse je potekalo v prijetnem vzdušju, samo naš čebelar tovariš Kolšek je pozabil prinesiti s seboj »medenega«. No, pa mu nismo preveč zamerili, tem manj, ker nas je na koncu pogostila Dobnikova mama, za kar se

V prostorni sobi čebelarja Franca Trontlja je tovariš Martelanc predvajal film o čebelah in ga zelo nazorno pojasnjeval. Polno je bilo starejših čebelarjev, a tudi mladih, ki so komaj začeli poskušati svojo srečo z »muhami«. Naša družina ima celo 3 čebelarke; dve sta novinki, vendar obetata, da bo postalo še nekaj iz njih.

V filmu je bila zlasti lepo prikazana vloga čebel pri opravevanju sadnega drevja, bučnic, sončnic in drugih kul-

Clani grosupeljske družine na predavanju v Brvacah

ji lepo zahvaljujemo. Razšli smo se z željo, da bi bilo še več takšnih sestankov.

M. K.

IZ GROSUPELJSKE ČEBELARSKE DRUŽINE

Čeravno so se v nedeljo 10. aprila podili po nebu temni oblaki in je še včasih zagrmelo, čebelarjev ni motilo, da bi se ne zbrali v prijazni vasi Brvace, ki je le kilometer oddaljena od Grosuplja. Imeli smo svoj »čebelarski popoldan«, ki je bil združen s predavanjem tov. Martelanca.

turnih rastlin. Videli smo tudi, kako čebelarijo v ameriških panjih.

Ko smo končali s predavanjem in filmom, je bil zopet najlepši dan. Predsednik družine tovariš Janežič, se je v imenu vseh zahvalil predavatelju. Nato smo se posedli okrog miz in začelo se je kramljanje o čebelah, paši in raznih drugih čebelarskih zanimivostih. Naš blagajnik je poskrbel za okusno kapljico in primeren prigrizek. Ko se je oglasila še harmonika, je ob njenih poskočnih vižah prikipela dobra volja do vrha. Zavrteli so se stari in mladi. Šele pozno zvečer smo se zadovoljni razšli.

R. P.

OBCNI ZBOR ČEBELARSKEGA DRUŠTVA V RADEČAH

Verjetno med zadnjimi v Sloveniji smo imeli dne 24. aprila 1960 dopoldne v glasbenem domu v Radečah občni zbor. Udeležba ni bila posebno velika, saj je bilo od 53 članov, kolikor jih je bilo leta 1959 vpisanih, navzočih le 20. Deloma je bil temu vzrok občni zbor KZ, ki je bil istočasno in so mu prisostvovali tudi nekateri čebelarji-kmetovalci. Deloma pa je bila kriva majhne udeležbe brezbriznosti čebelarjev, ki se jim ni ljubilo priti na občni zbor, čeprav so prav vsi prejeli osebna pismena vabila. Občnemu zboru je prisostvoval tudi zastopnik Zveze tov. V. Martelanc, ki smo ga prisrčno sprejeli.

Ker občni zbor ob napovedani uri ni bil sklepčen, smo začetek preložili za pol ure. Iz poročil funkcionarjev je bilo razvidno, da je naše društvo še dokaj uspešno delovalo, kljub temu da ni dosti večje, kot so drugod čebelarske družine. Če bi ne zboleli nekateri člani upravnega odbora in bi ne bili drugi tako zaposleni, bi bilo delo boljše in uspehi še večji.

V letu 1959 so bili štirje članski sestanki, in sicer v Radečah, Jagnjenici, v Vrhovem ter na Rudi. Udeležba na sestankih bi bila verjetno boljša, če ne bi bil naš okoliš tako velik in razbit. Uspešno smo izvedli v Radečah čebelarski dan, ki je bil namenjen širšim slojem. Tedaj nam je ob prikazovanju filma o življenju čebel lepo predaval tov. E. Senegačnik. Po skupnem kosilu smo si ogledali več čebelnjakov na Jagnjenici, nato pa smo posedli v hramu tov. Krajška in se ob gostoljubni mizi prijetno zabavali. Na ostalih sestankih so predavali domači čebelarji. Lep uspeh pomeni tudi nabava 2000 kg krmilnega sladkorja za jesensko dokrmiljenje čebel, s čimer smo jih rešili gotove smrti. Skupna nabava orodja in panjev je bila v redu. Tudi na sejanje medovitih rastlin nismo pozabili. Posejali smo 9 kg semena medene detelje ter potaknili nekaj sto sadik ive.

Upravni odbor je imel med letom 14 sej, ki tudi niso bile vedno dobro obiskane. Za delo v društvu se zlasti člani iz Razborja vse premalo zanimajo. Odkar so bili upravno priključeni novo-meškemu okraju, ne prihajajo ne na seje in ne na sestanke. V bodoče bo treba najti z njimi boljši stik.

Administracija je bila vse leto na tekočem. Blagajna izkazuje nekaj nad 8000 din gotovine. Vse obveznosti proti Zvezi smo pravočasno poravnali.

Odbor je prejel razrešnico, nakar je spregovoril ustanovitelj društva, tovariš Vodenav iz Radeč, ki je navzoče prisrčno pozdravil ter prikazal pomen enotne organizacije. Želel je, da bi društveno delovanje še poglobili ob pomoči vsega članstva.

Po daljši razpravi je bil nato izvoljen prenovljeni upravni in nadzorni odbor, ki bosta, kakor vse kaže, marljiveje delovala.

Izmed sklepov, ki smo jih sprejeli, so važni tile: Nudili bomo vso pomoč čebelarjem začetnikom. V soglasju s članstvom bomo ustanovili dve družini, eno na Bregu, drugo na Podkumu. Vsak mesec bo odborova seja in po možnosti tudi članski sestanek. Skupno bomo zopet nabavili krmilni sladkor, panje in orodje, S sajenjem medovitih rastlin bomo nadaljevali. Vse šole bomo zainteresirali, da ustanove pri pionirskih odredih čebelarske krožke, ki jih bodo vodili izkušeni čebelarji.

Po občnem zboru je predaval zastopnik Zveze tov. Martelanc. Lepo, živo in zelo zanimivo je opisal pomladanska dela in svoja izvajanja podprl z izredno bogatimi izkušnjami. Poročal je tudi o najnovejših izsledkih pri pridobivanju matičnega mlečka ter cvetnega prahu.

Škoda, da je čas tako hitro minil, saj bi drugače še slišali marsikaj zanimivega in koristnega. Ob zaključku smo določili datuma prve seje in prvega članskega sestanka, ki bo sredi maja pri čebelnjaku tov. Kinka v Jelovem.

Oton Mikulič

RAZGLEDNICE PANJSKIH KONCNIC

v štirih barvah ima na zalogi Zveza čebelarskih društev. Čebelarji naj jih uporabljajo namesto kičastih podob, ki jih prodajajo naše trafike, ob vsaki priliki, ko pišejo svojim znancem ali prijateljem. Serija desetih razglednic stane 300 din. Pri večjem naročilu preko čebelarskega društva znaten popust.

Zveza je za tisk teh razglednic plačala skoraj milijon dinarjev. Kapital, ki ga je v to vložila, pa se bo dobro obrestoval, kakor hitro bodo razglednice razprodane. Zato prosj vsa društva, da jih ji pomagajo razpečavati.

POROČILO ZA MAJ

V prvi in tretji dekadi maja je bilo dokaj hladnih in deževnih dni. V splošnem je bilo vreme za čebelarstvo neugodno. Poprej je vreme oviralo medenje na sadnem drevju, sedaj pa na travniških cvetlicah, oljni repici, na inkarnatki in tudi na robiniji (razen na Primorskem), v kolikor si je opomogla od pozebe. Čebelje družine so šibke, marsikatera je padla. V začetku mesca jih je bilo treba krmiti.

Breg-Tržič: 15. maja sem nastavlil prvim družinam. V okolici so družine zelo slabe, zlasti pri neorganiziranih čebelarjih.

Dražgoše-Sk. Loka: 28. maja je močno medila smreka na grebenu v višini 900 m in pod Ratitovcem v višini 1200 do 1300 metrov.

Selnica ob Dravi: Prestavili in nastavlili smo šele polovico družin. Zaradi lakote in brezmatičnosti je propadlo 30 % družin.

Cezanjevci-Ljutomer: Mraz je škodoval tudi travniškim medovitim rastlinam. Bilo je nekaj nezaželenih rojev.

Prosenjakovci-M. Sobota: Družine so navzlic krmljenju preganjale trote in izmetavale njihovo zalego.

Pušča-Bistra: Na hrastu je zamedila mana, a je neživalne družine niso mogle izkoristiti. V Dalmaciji so točili na žajblju 15 do 20 dkg na panj.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplota °C	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snežno odejo	
	mesečni tretjni dkg								
Breg-Tržič	—	+ 20	+270	+290	13,4	30	11	0	178
Dražgoše-Sk. Loka . .	-150	+550	+520	+720	10,5	25	15	0	122
Zerovnica-Postojna . .	- 70	+ 25	-105	-150	—	28	9	0	180
Rogatec	+ 30	+150	+ 90	+270	14,1	31	7	0	131
Sv. Lovrenc na Pohorju	-110	- 15	- 40	-165	12,1	27	12	0	130
Selnica ob Dravi	+ 6	+107	+112	+225	12,5	21	11	0	95
Sv. Lovrenc na Drav. p.	- 50	+305	+400	+755	12,3	29	12	0	162
Cezanjevci-Ljutomer	- 70	-110	- 70	-250	13,7	25	16	0	83
Bučkovci-Videm ob Ščavnici	+ 70	+140	+290	+500	13,7	30	8	0	161
Prosenjakovci-M. Sobota	-150	+280	+630	+760	14,1	27	17	0	130
Ribnica-Lehen	- 40	- 70	- 65	-175	—	24	8	0	191
Pušča-Bistra	-185	+270	+225	+760	13,5	27	9	0	189
Ljubljana	—	—	—	—	+14,5	—	15	0	170
Povprečki	—	—	—	+29,5	—	—	—	—	—

PRODAM

10 AŽ-panjev na 9 satov, naseljenih s čebelami. Cena po dogovoru. Alojz Suen, Lakonec, 25, pošta Ivankovci.

MATICE

čiste sivke letošnje vzreje vam nudi po ugodni ceni Babnik Lojze, Ljubljana Vodnikova 81.

SONCE IN HOJEVE LETINE

Zlasti raziskavanja v okviru zadnjega geofizikalnega leta so pokazala na mnogotere odvisnosti med dogajanjem na soncu, vremenom in drugimi pojavi na zemlji. Vse kaže, da so tudi hojeve letine odvisne od sončne dejavnosti. Mnogi gozdarji vedo, da napravijo drevesa najširše obroče, t. j. da dajejo največ prirastka v obdobjih najmočnejše sončne dejavnosti. Tudi gobarji vedo, da je v nekaterih letih znatno več gob kot v drugih.

Znano je, da se pojavljajo močne sončne pege praviloma po preteku vsakih 11 let. Zadnjič so nastopile pege v izredni jakosti pretekla leta in dosegle višek leta 1957, ko je bilo — kot je še mnogim v spominu — tudi pravo hojevo in gobavo leto. Tedaj je bila sončna aktivnost višja kot kdajkoli v tem stoletju, za katerega imamo natančne podatke tudi o medenju hoje. Iz njih vidimo, da se v obdobju najmočnejše sončne dejavnosti skoraj vedno pojavi močna mana na iglavcih. Taka so bila leta 1948, 1958, 1928, 1917, 1905. Vendar pa razdalje med dobrimi hojevimi leti niso tako dolge. Znana so tudi druga hojeva leta, ko so čebele v juliju in avgustu nabrale toliko, da je kmečkimi čebelarjem zmanjkalo loncev. Če primerjamo poletne gozdne paše v tretjem letu po maksimalni sončni dejavnosti za preteklih 6 ciklov sončnih peg, vidimo, da se nobeno leto — razen 1950 — bera v juliju in avgustu ni pojavljala v znatnejši meri. Leta 1908 je medila hoja le lokalno (Verd, Bistra) v začetku avgusta in se nadaljevala do novembra. Leta 1920 in 1930 se je pojavila v juniju krajevno paša očitno kaparskega izvora, medtem, ko je lahna paša v juliju-avgustu izpadla. 1940 je medila hoja v poletju le lokalno (Sentlovrenc na Pohorju). Le za leto 1950 lahko rečemo, da smo imeli na širšem področju hojevo letino.

Zaradi na novo vpeljane opazovalne mreže v gozdovih je jeseni 1959 dobra tretjina opazovalcev poročala o pojavu kapljic pod hojami. Podatki iz preteklih 60 let pa povedo, da je nastopila hojeva letina le za takim poznim medenjem v septembru-oktobru, ko so čebele drevesa obletavale in so tehtnice bile vsaj izravnane. O pozni berji 1959 je poročala le opazovalnica na Nanosu. V takih jesenih lahko čebele še v septembru pobelijo satje ali se včasih še oktobra vračajo

težke iz gozda. Jesenim s poznim medenjem v letih 1921, 1927, 1937, 1941, 1944, 1949 in 1956 so vedno sledile prav dobre hojeve letine. Samice afid namreč dolgo v zimo odlagajo jajčeca, iz katerih se spomladi razvije veliko število ustanoviteljice novega zaroda.

Ker smo v letu 1960 v upadanju sončne dejavnosti in le dve leti za njenim maksimumom in ker je pozna bera izpadla, — čeprav so bili zaradi lepega vremena v septembru in oktobru zanjo optimalni pogoji, — se je vsiljeval sklep, da letos hojeve letine ne bo. Medtem ko se je naša napoved za letošnje junijsko pašo v celoti realizirala, so se pogoji za lahndidno izločanje v juliju-avgustu zboljšali v toliko, da je pričakovati celo enako letino, kot je bila leta 1950.

Zakaj kaže, da bomo v juliju in avgustu imeli izjemoma, recimo proti pravilu, po presledku le dveh let, zopet hojevo letino?

Nenavadno je, da je bila še v letu 1959, t. j. drugo leto po doseženem višku sončna dejavnost mnogo močnejša kot kdajkoli v času zadnjih 13 ciklov peg t. j. v 150 letih — za katera imamo pri roki podatke. Razen tega kažejo izbruhi na soncu v tem letu na to, da sončna dejavnost pojema zelo počasi — kratkotrajno pa se je celo povečala — in da smo po navedbi dr. Manohina oddaljeni od minima sončnih peg še polnih 4,5 let.

V drugi polovici junija so nam znova sporočili iz Trnovskega gozda, Hrušice, Logatca, Rakitniške planote, podnožja Krma, Savinjske doline in dela Pohorja, da je pod iglavci pogosto pokapano. To kaže, da se je razmeroma manjše število ušic kljub neugodnim razmeram v aprilu in maju uspelo obdržati in razmnožiti v tolikšni meri, da so sedaj izpolnjeni pogoji za hojevo leto v širših področjih. Padanje teže kontrolnih panjev v zadnjih desetih dneh naših predvidevanj ne spreminja. Pričakovati pa je, da bodo kratkotrajna obdobja lepega vremena mogli izkoristiti le panji, ki bodo že na mestu, t. j. na stojiščih, kjer so se doslej pokazali ugodni znaki.

Ing. Jože Rihar

ODKUPUJEMO

cvetni prah po najvišjih dnevnikih cenah. Vse podrobne informacije dobite pri trgovskemu podjetju Medeks, Ljubljana, Cigaletova 7/I.